

СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ НА ТРАКИЙСКАТА ОНОМАСТИКА

Стефан Йорданов (Велико Търново)

Под понятието “тракийска ономастика” в настоящото изложение – а така според нас би следвало да се разбира по принцип – се има предвид научната дисциплина, проучваща ономастичното наследство на древна Тракия. Едно ономастично наследство, което, във от съмнение, принадлежи към ономастичното богатство на българската етнична култура, макар и като неин субстратен пласт. Българската ономастика е в дълг към тази проблематика не толкова като научно-изследователска задача, а само доколкото досега не я е “зачала” като един от своите дялове.

1. Персоналният интерес на автора на настоящото изложение към тази тема възникна постепенно при заниманията с етнолингвистичната и политическата история на древна Тракия. Да се установи първичната семантика на корена, формиращ даден термин от социалния живот, и въобще семантичното му развитие (вж. напр.: **Йорданов, Ст.** 1993 а; 1993 б; 1993 в; 1994; 1995; 1997; 1997 а; 2000; 2000 а; 2000 б; 2000 в;), етнолингвистичния характер на владетелските имена в древна Тракия (**Йорданов, Ст.** 2000, глава тринадесета, с. 241-247;), значението на тракийските филоними и принципите на тракийското етнонимообразуване (**Йорданов, Ст.** 1996; 1998 а; 2000; 2002 а;) – това се оказа материя, чието усвояване несъмнено подпомага изследването в останалите сфери от езикознанието и историческата наука. В хода на тези авторови занимания бяха направени някои наблюдения върху състоянието и проблемите на тракийската ономастика, които смятаме за необходимо да споделим с оглед по-нататъшното обсъждане и развитие на тази научна дисциплина.

2. Състояние и история на проучванията

2. 1. Тракийската и по-общо трако-пеласгийската ономастика е засега слабо отразена в обобщителни издания. От досега осъществените проучвания единственото издание с характера на корпусен свод е проучването на Д. Дечев върху тракийските езикови остатъци (**Detschew, D.** 1957; второ издание: **Detschew, D.** 1976). Останалите издания отразяват тракийската ономастика в различна степен, най-често – разглеждайки отделни нейни аспекти и поради това – обхващащи я непълно. Необходимостта от нови корпусни издания е несъмнена. Така или иначе, натрупа се относително немалък нов материал, доколкото новооткривани надписи прибавят неизвестни към времето на изготвяне на корпуса на Дечев тракийски имена, които следва да бъдат включени. Освен това, доста значим напредък бе осъществен и в проучването на тракийския език – и, разбира се, т. нар. пеласгийски език, респ. палеобалканските езици въобще – което позволи да бъдат окачествени като принадлежащи на тракийския ономастикон имена, отдавна известни от данните на античната писмена традиция, но несхващани досега като такива. Едва в последно време е подхванат един опит за систематично проучване и издаване в корпусен вид на тракийските имена, като възприетият принцип е да се работи по отделните антични автори (**Janakieva, Svetlana, and Dimitrov, Petăr A.** 1996;).

Някои примери в това отношение, без да се стремим към изчерпателност, каквато в настоящото изложение не можем да постигнем:

2. 2. Следва да се отбележи, че проучването на тракийската ономастика се радва на относително значим интерес. Броят на изследвачите, занимаващи се с тази проблематика, при условие, че тракийският и пеласгийският език са все пак, така или иначе, със статуса на мъртви езици, не е малък. Погледнато в исторически план, интересът към тракийската ономастика преживява няколко етапа и в това научно направление са се оформили дори отделни школи.

2. 2. 1. Интересът към тракийската ономастика се заражда още когато научната дисциплина тракология е научен

“прощъпулник”. Естествено, имам предвид най-вече книгата за древните траки на австрийския изследвач от чешки произход Вилхелм Томашек, в която на тракийските имена е отделено основно място (второ издание: **Tomaschek, W.** 1980; срв. също: **Tomaschek, W.** 1883;). Обемът на обсъдения материал е такъв, че книгата на практика има характера на корпусно издание. Историографската ѝ оценка би следвало да се направи много прецизно, тук само ще отбележа, че редица от анализите на Томашек представляват много сполучливи добре обосновани наблюдения и към обсъждането на редица имена от тракийския ономастикон трябва непременно да се тръгне на ръка с неговите изводи (вж. оценка на приносите на Томашек у **Гиндин, Л. А.** 1981 а;).

2. 2.2. Като втори етап в проучванията следва да се посочат ономастичните приноси на изследвачите, работили главно през периода преди Втората световна война. Редом със занимаващите се главно с българистична лингвистика автори, очертаващи елементи на онаследяване на предславянски пласт в нашата топонимия (измежду по-важните проучвания: **Младенов, Ст.** 1915; 1918; 1927;), през този период започват проучванията си автори, посветили се изцяло на тракийската проблематика. Между тях на първо място стои Д. Дечев, поставил началото на ономастичните проучвания на древна Тракия (освен указания по-горе труд, срв. още: **Дечев, Д.** 1954; **Dečev, D.** 1960; **Detschew, D.** 1952;), включително с упоменатото вече негово корпусно издание (историографски проучвания за приносите му: **Влахов, К.** 1984; **Янакиева, С.** 2003;). По същото време започва да се заражда интересът към тази проблематика и на световната научна общност.

2. 2. 3. Следващият етап в развитието на тракийските ономастични изследвания би могъл да бъде окачествен като “школата на Георгиев и Дуриданов”. Трудно е такива строго индивидуални изследвачески фигури като Владимир Георгиев¹ и Иван Дуриданов² да бъдат обединени под покрива на една школа, но на практика изследванията им текат в общо русло, в добре очертаваща се ясна насока, допълват се и се извършват на базата

на взаимното зачитане и вчитане, нещо, което в академичните взаимоотношения е желана, но трудно достижима реалност. Специално отбелязване заслужават и публикациите на Веселин Бешевлиев, познат на научната общественост преди всичко като проучвател на прабългарската епиграфика и на историята на прабългарите и Първото българско царство, но едновременно с това осъществил и значими приноси в областта на тракологията, в това число – и тракийската ономастика (вж. за приносите му в областта на тракийската етнокултурна история: **Йорданов, Ст.** 2003 а;)³. Редом с тези крупни имена, към ономастична проблематика се насочват и редица други изследвачи, които не са водещи или за които тракийската ономастика не е основният предмет, но които осъществяват редица ценни приноси (тук бих указал: **Сарафов, Т.** 1974; **Тодоров, Т.** 1984; **Velkov, V.** 1968; **Velkova, Ž.** 1974; 1976; 1980; 1986; **Vlahov, K.** 1968; 1978; 1978 а; 1978 б; **Mihailov, G.** 1986; **Sankova-Petkova, G.** 1974; **Simeonov, B.** 1982; **Bredow, I. von.** 1984; **Гочева, Зл.** 1998; **Gočeva, Z.** 1989; 1992; 2002; **Бояджиев, Д.** 1978; **Bojadžiev, D.** 1993;). Отчасти под влияние на Вл. Георгиев и Ив. Дуриданов, отчасти самостоятелно, през този етап активно нараства интересът към тези въпроси и в чуждестранната западноевропейска лингвистика (измежду многобройните проучвания: **Van Windekens, A. J.** 1954; 1956; 1980; **Lochner-Hüttenbach, F.** 1960; 1972; **Dyer, R.** 1974; **Mitchell, S.** 1978; **Soesbergen, Peter G. van,** 1980; **Sarnowski, T.** 1986;). Известен интерес към трако-пеласгийската ономастика се проявява и в лингвистиката на балканските страни (измежду обобщителните проучвания или проучванията по частни въпроси вж. напр.: **Papazoglu, F.** 1964; **Срепajać, L.** 1966; **Mateescu, G. G.** 1924; **Russu, I. I.** 1967; 1969; **Lascu, N.** 1967; **Vulpe, R.** 1978; **Băltăceanu, M.-Fr.** 1982; **Părvulescu, A.** 1989; **Poghirc, C.** 1989; 1995;).

2. 2. 4. Съвременният етап е свързан така или иначе с организационното оформяне на дисциплината тракология – и като академичен предмет, обект на специална ангажираност в Института по тракология към БАН, създаден през 1972 г., и като университетска учебна дисциплина. Именно в тези институции работят водещите съвременни български изследвачи по

тракийско езиковедие – **Св. Янакиева** (1982; 1983; 2003 а; 2004; **Janakieva, S.** 1990; 1995; 1999; и др.)⁴, **П. Димитров** (1994; **Dimitrov, Petăr A.** 1995;), и др. Интересни приноси осъществяват и изследвачи, за които ономастиката не е основно поле за занимания; специално бих отбелязал епиграфските находки на Хр. Буюклиев, осъществени при археологически разкопки и о време обнародвани, съдържащи и нова ономастична информация (вж. напр.: **Буюклиев, Хр., Шаранков, Н.** 2002; 2004 [2006]);, както и наблюденията върху тракийския език и оттам – върху тракийската ономастика, на Мирена Славова (напр.: **Славова, М.** 2007; **Slavova, M.** 1995; и др.). Демаркационна линия спрямо предшестващия етап не съществува, доколкото проучванията на Ив. Дуриданов продължават активно и до най-ново време. През този етап много активен е интересът на чуждестранната лингвистика към въпросите на трако-пеласгийската ономастика, с най-изявени представители – част от които започнали заниманията си също през предшестващия период – **В. П. Нерознак** (1972; 1977; 1978; 1978 а;), **Ю. В. Откупщиков** (1973; 1983; 1983 а; 1986; 1988; 1998; 2001;), **Л. А. Гиндин** (вж. за него: **Fol, A.** 1987; **Duridanov, Iv.** 1987; **Цымбурский, В. Л.** 2003; библиография на по-ранните му трудове: **Калужская, И. А.** 1987;)⁵, **В. Л. Цымбурский** (1985; 1996; 2003;), **О. С. Широков** (1986; 1990;) и др. В западноевропейската литература интересът към тракийската ономастика остава относително слаб (между по-важните проучвания: **Schmidt, W. P.** 1989; **Brixhe, Cl., Panayotou, A.** 1994; и др.). Полската историография е представена от обещаващи имена като Кшиштоф Витчак (имащ по-широки интереси към палеобалканските езици въобще, срв. напр.: **Витчак, К. Т.** 1989, и др.). Елвира Качиньска прави интересни наблюдения върху две тракийски лексеми (γέντα ‘месо’ и ἔβρος), едната от които има отношение към тракийския ономастикон, тъй като е обозначение за един от най-големите речни обекти в Тракия, дн. Марица (**Kaczyńska, E.** 1996;). Измежду чуждестранните изследвачи специално бих отбелязал обобщителната публикация на В. Римша; тя е една от малкото публикации в чуждестранната палеобалканистика върху личните имена у

траките, осъществяваща редица ценни допълнения в тази област (вж. **Римша, В. П.** 1986; срв. също: **Римша, В. П.** 1986 а;)⁶.

3. 5. Най-младото поколение изследвачи:

От българска страна в тази категория бих включил преди всичко името на Николай Шаранков – млад специалист с отлична подготовка и обещаващи резултати, главно в областта на епиграфиката; някои от проучванията му засягат проблеми на тракийската ономастика (вж. напр.: **Шаранков, Н.** 2002 [2003]; 2003; 2004; 2004 а; 2005; 2006; **Буюклиев, Хр., Шаранков, Н.** 2002; 2004 [2006]; **Sharankov, N.** 2004; 2005; **Џернева, Sl., Sharankov, N.** 2005; и др.). Към подобна проблематика с различна мотивация се насочват и други млади изследвачи – например проучването на историята на т. нар. Тракийски Херсонес, за чието завладяване Одриското царство впряга много време и потенциал, се опира и върху прецизиране на познанията за топонимията на този регион (**Цветкова, Ю. М.** 2004;). Обещаващ е и стартът на Б. Михайлова – с публикация върху етимологията на един от вероятно тракопеласгийските топоними от Северна Егеида – островното име Самос (**Михайлова, Б.** 2003;).

В чуждестранната литература също израства ново поколение обещаващи изследвачи. В случая бих направил препратка например към интересните наблюдения върху тракийската ономастика и респ. на келтските ономастични следи на Балканите, осъществени от руския келтолог **А. И. Фалилеев** (2002; 2003; 2003 а; **Falileyev, A. I.** 2001; 2002;).

3. Състояние на изворовата база

3. 1. Писмени извори:

За изминалия период от времето на Томашек насам писмените извори са се увеличили само по отношение на новата информация, идваща от епиграфските данни. По такъв начин тази относително константна величина на практика се увеличава не толкова като обем, а с оглед на подхода към изворите.

Една специфична, недостатъчно разработена област в тази насока е привличането на данните от паметниците на линейното писмо Б, използвано от крито-микенската цивилизация – южният

съсед от бронзовата епоха на прототраките – съгласно терминологията на някои автори. Оказва се, че в тези надписи са фиксирани елементи не само от пеласгийската, но и от тракийската ономастика (вж. повече: **Duridanov, Iv.** 1975; **Best, J. G. P.** 1976; **Soesbergen, Peter G. van.** 1980 [1982]; срв. също: **Ilievski, P. Hr.** 1969; и други негови работи; **Woudhuizen, F. C.** 1989; 1992;).

Основните данни за антропонимията и топонимията така или иначе се дължат на засвидетелстването им в надписи (някои от по-важните публикации и проучвания в това отношение: **Mitchell, S.** 1978; **Touratsoglou, J.** 1978; **Duridanov, Iv.** 1978; **Moretti, L.** 1978; **Pflaum, H.-G.** 1978; **Gočeva, Z.** 1989; 1992; интересни наблюдения вж. също у **Boyadzhiev, D.** 2002; **Митрев, Г.** 2001; и други техни работи;). Важни ономастични данни съдържа например откритият сравнително скоро голям надпис от античното селище при дн. с. Ветрен до гр. Септември, вероятно – античното търговско поселище Пистирос – и това е не само интересното тракийско име Пистирос, но и още един твърде труден за анализ етноним или топоним, Белана, респ. белагресени (вж. за анализа на данните на този надпис повече: **Chankowski, V., et Domaradzka, L.** 1999, с лит.; **Domaradzka, L.** 1999;). Натрупват се нови ономастични данни и от надписи върху друг тип носители, например метални съдове. Откритието на Рогозенското съкровище беше откритие и на нови ономастични данни (вж. напр. **Машов, С.** 1986; **Георгиев, Вл.** 1986; и др.).

Сред епиграфските данни особено място заемат собствено домашните епиграфски паметници, респ. онези, писани на тракийски и респ. пеласгийски език (корпус на тракийските надписи, вкл. на надписите от Самотраки, до момента на публикацията, вж. у **Velkova, Ž.** 1982;)⁷. Анализът им с оглед на ономастичните данни, които те подават, несъмнено носи все още незавършен характер. Увеличава се броят на надписите от Самотраки; на X конгрес по тракология, проведен в Комотини и Александруполис, Гърция, през 2005 г., беше съобщено за нови находки на надписи на негръцки език от Самотраки – вероятно онзи свещен език, който по данни на изворите е бил използван в мистериите на Кабирите. Една важна и перспективна пробле-

матика в този кръг остава изясняването на имената на само-тракийските богове, които са явно негръцки – гръцките извори, които ни ги съобщават, ги превеждат (sic!) – показвайки ясно доловими трако-пеласгийски езикови характеристики.

Основните литературни известия на практика са проучени в основни линии, без, обаче, тези проучвания да изчерпват възможностите им напълно. Измежду тях лексикографите – Хезихий, Стефан Византийски и др., заслужават особено внимание; на анализа на техните данни все още се отдава значение (вж. напр.: **Нерознак, В. П.** 1978 а;). Известията на географи и на историци, чиито съчинения обрисуват и географски реалии, например логографите, съдържат богата информация за топонимията на трако-пеласгийския ономастичен ареал. Може да се каже, че на практика не е изчерпана докрай информативността на такова съчинение, осветляващо ранносредновековната топонимична действителност, като “За строежите” на Прокопий Кесарийски. Историческата география на средновековната епоха в района на юг от Стара планина фиксира много тракийски по произход топоними – например Бастерна, Баниска, Баска, Брандевой (= Бран-дева?), Зигос, Меропа и др. (вж. напр.: **Гагова, К.** 2002, с. 174, 175, 183, 214-215, 247 и др.).

3. 2. Топонимични находки:

Част от трако-пеласгийския ономастичен материал е оцелял като субстратна топонимия, която понякога има твърде точни експликативни древни съответки, фиксирани от античната писмена традиция. Следва да се каже, че такива “находки” на субстратна топонимия продължават да се регистрират относително активно; те произхождат от различни краища на страна (от Карловско: **Пырванова, Е.** 1978; от Троянско: **Йорданов, Ст.** 1997-1998; от Великотърновско: **Ангелова-Атанасова, М.** 1995, с. 240-241; от Поповско: **Duridanov, Iv.** 1993 а, с. 57; **Димитрова-Тодорова, Л.** 2006, с. 210-211, 282, 293, 342, 377, 473, 475; и др.)⁸.

4. Характер на ономастичния материал

4. 1. Проблеми на ортографията на имената:

Известен проблем представлява сигурността на разчитане на палеобалканските, респ. трако-пеласгийските имена, особено когато те идват от епиграфски източници. Необходимостта от прецизна работа в това отношение добре се демонстрира от някои наблюдения например на Фалилеев (Фалилеев, А. И. 2003 а;). Анализирайки тезата на Т. В. Топорова (1996, с. 225) за типологичното съответствие при формирането на двусъставни имена у древните германци и древните траки (старо-горно-немски *Liut-helm* ‘народ [имащ] шлем’ ~ трак. *Λά-ζελμις* ‘народ [имащ] защита’ и старо-горно-немски *Hadu-mar* ‘прочут чрез битки’ ~ трак. *Κατο-μαρος* ‘велик чрез битки’), Фалилеев призовава към прецизност, доколкото интерпретацията на тракийската антропонимия продължава според него да има гадателен характер и да не се отличава значително от опитите на антични и средновековни автори като Страбон или Стефан Византийски да тълкуват тракийските собствени имена и топоними. Той обръща внимание на възможността името ЛЪ-желмът да е въпрос на неточното му извличане от надписи и по-оправдана в случая да е възстановяваната от Й. Русу форма *Δουληζελμις*. Във втория случай, случаят с името *Κατο-μαρος*, произхождащо от Милетуполис в Мизия (*Journal of Hellenic Studies*, vol. 58, 1905, No 2), става дума по-скоро за келтско име, имащо галски паралел в практически идентичното име *Satu-marus*, и следователно това име трябва да се изключи от тракийския ономастикон. Както се вижда, непрецизното установяване на съответната ономасема поражда редица проблеми в анализа, тласка го в неправилна посока и т. н. Примерите могат многократно да бъдат увеличени, тук само маркираме тази методическа трудност при анализа.

Още по-труден се оказва анализът на домашните писмени паметници – изключително малко на брой, без щастливата находка на билингви, без яснота за разделянето на думи и имена в тях и т. н. Така от Езеровския надпис твърде често биват извличани “речникови призраци”, вкл. и ономастични – практика, характеризираща както историко-романтичния подход от зората на модерната тракология, напр. търсенията на Басанавичус, така

и модерната аналитична литература (вж. за трак. жзлфб като такъв “речников призрак”: **Порциг, В.** 1964, с. 211-212.).

4. 2. Проблеми на аналитичния подход:

За разлика от останалите палеобалкански езици тракийският език (респ. трако-пеласгийската подгрупа на палеобалканските езици) **не е ономастичен език**, т. е. език, познат единствено по ономастични данни, каквито според **В. П. Нерознак** (1977, с. 27) са мигдонски, пеонски, дардански, либурнийски.

Действително, изследванията установяват много за граматичната и фонетичната характеристика на племенните езици на траки и пеласги, но така или иначе, много остава и недоизясненото и предполагаемото. По отношение на т. нар. дакийски език е налице един опит да бъде възстановен този на практика отмрял език – на базата на диахронно-диатопическия метод, чрез щателен анализ на определена, генетически идентифицируема езикова среда, каквато се търси в съвременния румънски език (**Reichenkron, G.** 1966;). Но съпоставката с аналогичната методика при опита за възстановяване на древноиранското езиково състояние, която **В. П. Нерознак** (1977, с. 30) прави, е неточна, най-малкото защото древноиранските езици са много по-пълно засвидетелствани.

Независимо от тези трудности, следва да се отбележи, че доброто познаване на характеристиките на тракийския и пеласгийския език подпомага активно ономастичните изследвания. Така например редица от ономастичните “находки” в последно време се дължат на подхода към ономастичния материал. Както стана дума по-горе, практически изворите почти не се увеличават, или поне не се увеличават в такъв темп като ономастичните “находки”. Причината е в уточнения подход към ономастичното наследство, дошло до нас главно в рамките на нетракийски чуждоезикови извори, които невинаги и дори като правило не съдържат изрично окачествяване на съответното име като негръцко, трако-пеласгийско. Ето защо новите находки са резултат не толкова от въвеждане на нови извори, което като процес също е налице, колкото от анализа на имена в съобщени от вече известни на изследвачите извори. Един ползотворен

подход е търсенето на имена съобразно техния етноспецифичен словообразователен модел, например съобразно използваните за образуването им суфикси. В това отношение полезен е подходът на **Ю. В. Откупщиков** (1988;), който анализира редица имена от пеласгийския субстрат на старогръцкия език и установи огромно количество негръцка лексика, активно одомашнена в старогръцки език. Перспективността на този аналитичен подход е изявена и от други автори, като например установяването на функционирането на суфикса -sk- в трако-пеласгийските племенни езици е твърде ранно наблюдение, още в началото на ХХ век под влияние на търсенията на Кречмер на догръцки субстратен пласт в Балкано-Анатолийския район, именно по този път за анализ (вж. напр.: **Arkwright, W. G.** 1918, р. 51, 52 – по отношение на топонимите Борискос, Гарескос, Драбескос и етнонима ореский; също: **Mihailov, G.** 1987;). Според нас анализът в тази насока е едва подхванат; той, впрочем, дава перспективни резултати – установява се, че голяма част от досега приеманите за други по етнолингвистична принадлежност имена са всъщност тракийски или пеласгийски (анализ на доста такива случаи вж. у мен: **Йорданов, Ст.** 2003; 2003–2004;).

4. 3. Проблеми на отграничаването на собствено трако-пеласгийските от останалите палеобалкански имена:

На **В. П. Нерознак** (1972, р. 160; срв. **Нерознак, В. П.** 1977, с. 27;) принадлежи опит да очертае палеобалканския ономастичен ареал, който за него е: от Фригия и Витиния до източната част на Италия (срв. опит за изясняване на този въпрос в българската историография у **Janakieva, S.** 1998;). Тракийският дял, най-общо казано, заема източната част на така очертаня ареал, но според нас по-точно е да се търси в по-широки граници, вкл. до териториите на бъдеща Армения, където също достигат отделни тракийски анклави. В този така очертан ареал са фиксирани ономасеми, които в изворите не винаги носят окачествяване като тракийски и пеласгийски, а много често, дори и да са такива, носят друго етнолингвистично окачествяване. Такъв е примерът, да речем, с етнонима *долиони*, уж окачествен от Страбон (Strab., Geogr., XIV, 5, 23) като фригийски народ, което се следва като

етнолингвистична атрибуция в по-ранната модерна литература (напр. от **Arkwright, W. G.** 1918:), докато името всъщност е тракийско. В случая, разбира се, става дума по-скоро за неточна интерпретация на текста на Страбон, който в указаното място твърди единствено, че *долиони* и *беврики* обитават “смесени” с фригийци и поради това някои автори ги причисляват към тях; самият Страбон (срв. Strab., Geogr., XII, 4, 4; XII, 8, 10;) винаги ги изброява като отделен народ, редом с *фриги*, *мизи*, *троянци* и други обитатели на северозападна Мала Азия. Но такива непрецизни етнолингвистични категоризации в античните извори все пак има и това положение на нещата поставя проблема за отграничаването на собствено тракийските от останалите палеобалкански имена, което, дори и да следва ясни интерпретационни критерии, във всеки конкретен случай е въпрос на детайлен анализ. Разбира се, най-трудно ще могат да бъдат отграничени тракийските от пеласгийските имена, доколкото двата езика са твърде близки (вж. за това: **Gindin, L. A.** 1971:).

По този въпрос в литературата вече са осъществени някои наблюдения. Така анализът на Ф. Папазоглу установява сред имената на дарданските царе и някои тракийски имена (вж. напр.: **Papazoglu, F.** 1964:).

Според нас към тракийския ономастикон трябва да бъдат причислени и много имена, които досега, например у Катичич (**Katičić, R.** 1976, p. 16–97), са окачествени като *gré-grecs* (в така озаглавения раздел от книгата му). Факти на тракийската, респ. трако-пеласгийската ономастика, са също така и редица думи, в изворите и респ. в модерната литература, определяни като македонски, фригийски, дори лидийски. Характерен пример за категоризиране в античната традиция на тракийско име като фригийско е да речем случаят с фригийския епитет на Кронос – *актио*, *Акмон* (вж. за него: **Нерознак, В. П.** 1977, с. 47), епитет, който – становище, което няма да обосновавам в детайли тук – е явно тракийски по лингвистични белези. Същото се отнася и за името *Весекэнийпн*, което в изворите е указано като фригийско име, но чийто цялостен облик го представя като най-вероятно тракийски митоним (вж. най-общо: **Arkwright, W. G.** 1918, p. 46).

Независимо от атрибуцията му като фригийски в изворните свидетелства, митонимът *берекинти* се очертава като тракийски не само по такъв белег, като оформянето на втората му компонента със суфикса -ни-, но и по това, че тази втора компонента е засвидетелствана в десетки тракийски имена, имайки приблизителното значение “дете, потомък”. Оказва се, че в изворите като фригийско се среща и тракийското име Котис (вж. **Arkwright, W. G.** 1918, р. 51). Тракийското лично име Дидис се среща в редица райони на древна Мала Азия, в това число във Фригия, което не е основание да бъде приемано за фригийско (вж. справката у **Orel, V.** 1997, р. 48); името, впрочем, има почти буквална литовска съответка, което също говори за по-голяма обосновааност на тракийската му етнолингвистична атрибуция. Същото може да се твърди и относно тракийския (вкл. срещан у малоазийските витински траки) теоним *Surgasteus*, респ. и на името *zemelo* и на теонима Семела, на които отново се търси фригийска съответка заради упоменаването на теонимите във фригийските надписи (**Orel, V.** 1997, р. 68; 74;). Двойката имена Мъуфйт (тракийско лично име) и Мпуфзпй (лидийски етноним) е аналогичен пример (съпоставянето им е на **Arkwright, W. G.** 1918, р. 60). Примерите могат да бъдат увеличени.

Да отбележим, че най-вероятно самият етноним пеласги в старогръцки език е субстратен (вж. напр.: **Beekes, R. S. P.** 2001, р. 361). Българската наука практически е в дълг към тази проблематика. Не допринася за развитието на българската ономастика обстоятелството, че тезата на Вл. Георгиев за предгръцкия пеласгийски език (най-рано формулирана в: **Georgiev, V. I.** 1941; 1945;), прегърнатата от редица чужди учени (интересни, макар и спорни, са наблюденията на А. Ван Виндекенс⁹, А. Карнуа, Ю. В. Откупщиков и редица други), на практика приета и от М. Сакелариу (вж. напр.: **Sakellariou, M.** 1977;), почти няма следовници у нас. Изключение правят редица интересни проучвания на Св. Янакиева (вж. напр.: **Janakieva, S.** 1999; **Янакиева, С.** 2003 а; 2004;).

В това отношение е необходимо да се анализира допълнително и атрибуцията на някои палеобалкански имена като

илирийски. Тук няма да дискутирам проблема доколко отнасянето на някои палеобалкански имена към илирийския ономастикон не е плащане на дан на панилиризма (вж. най-общо за това: **Нерознак, В. П.** 1977, с. 46). Но определено явно тракийски по облика си имена често биват окачествявани като илирийски, особено в проучванията на Бонфанте. Така много се настоява върху илирийската принадлежност на името Одисей (вж. напр.: **Marot, К.** 1960; срв. **Vürtheim, J.** 1904; **Bolling, С. М.** 1906;), но то е най-вероятно трако-пеласгийско (така смята например **Цымбурский, В. Л.** 1985;). Илирийският топоним ВЭсжбнб (Pросор. aedif. IV, 4, 3), назоваващ крепост в Дардания, е по-скоро тракийски, според мен, първо, заради суфиксалното оформяне, и второ, заради фонетичния облик на основата. Случаите с тракийското лично име Вигус, Впхспт и твърде близкото илирийско име Вогус, Вогус, Вигус, както и с тракийското лично име РеЯсппт и илирийския филоним Πετροῦσταί, представляват подобни примери или респ. паралелно функциониране на близки имена в двата индо-европейски езика (съпоставянето им е на **Arkwright, W. G.** 1918, р. 51; 52). Ако се изходи от факта, че имената със суфикса -у-са особено типични за трако-пеласгийския ареал, появата им в Илирия (напр. *’Ορυησσός, Τυλησσός*) и респ. в италиийския илирийски ареал (примерите и в този случай заемат от **Arkwright, W. G.** 1918, р. 45-46; 53;) ще засвидетелства трако-пеласгийско присъствие там, независимо дали става въпрос за обитаване в исконни тракийски територии, или за ирадиация на трако-пеласгийски топоними във от Балкано-Анатолийския район (в хода на движението на т. нар. морски народи?). Трудностите в това отношение са несъмнени – според нас имена от типа на дарданското Вблбнуфсб = вблбн-уфпсб, ‘царска твърдина?’ са по-скоро тракийски, но не може да има абсолютна сигурност преди един детайлен анализ, доколкото ареалът им на разпространение е в много случаи извън Тракия (*Sostra, Κάναστρα*, двете в Тракия; Вблбнуфсб, име от Горна Мизия или Дардания; *Ἰλιστρός*, име от Илирия; Лбрийуфсб, Рлпхсйуфсб – от района на фригийска Антиохия; *Ἰλιστρα, Κεῖνιουφсб, Лэуфсб*

– от Фригия; справка е на **Arkwright, W. G.** 1918, р. 56, п. 85; р. 68, п. 180;).

Проблеми възникват и в обратната ситуация – ситуацията на вмъкване в трако-пеласгийския ономастикон на “набедени” трако-пеласгийски имена. Един от примерите в това отношение е приемането на някои имена от византийските извори за палеобалкански, докато те всъщност могат да бъдат тълкувани като ономастично свидетелство за ранно славянско заселване (съгласно интерпретацията на **Георгиев, Вл.** 1958, с. 321-342, следвана и от **Нерознак, В. П.** 1977, с. 29). В тази насока са и наблюденията на **А. И. Фалилеев**, който установява и пласт келтска топонимия в тракийския ареал, което е резонно с оглед установяването на келтско население на Балканите след нашествията през III в. пр. н. е. (вж. напр.: **Фалилеев, А. И.** 2003 а; **Falileyev, A. I.** 2001; 2002;).

Дискусионни се оказват и някои имена, чийто тракийски характер се оспорва от **В. Бешевлиев**, но който се смята за убедително доказан от повечето от останалите изследвачи (вж. повече у **Дуриданов, И.** 1980, с лит.;

5. Значението на ономастичните проучвания при решаването на въпроси от **етническата, социалната и културната история на трако-пеласгийската група народи** е следващият въпрос, на който бегло ще се спра; в литературата тази роля на ономастичните проучвания е подчертавана неведнъж (вж. напр., главно по отношение на топонимията от епохата на късната античност: **Бешевлиев, В.** 1954;).

На първо място, ономастичните проучвания осветляват успешно редица въпроси от **етническата история на Балканите, в това число българските земи**, респ. по-широко – ареалът, населяван в древността от трако-пеласгийски племена (една от последните теоретични публикации: **Дуриданов, И.** 1991;). Приема се дори, че тракийският материал може да подпомогне твърде решително и развитието на лингвистичната индоевропеистика (вж. напр.: **Гиндин, Л. А.** 1991;), което превръща тракологията в сърцевина на индоевропеистиката – съгласно една малко по-амбициозна формулировка в нашата

литература. Впрочем, още най-ранните опити за изясняване етническата история на древните траки неизбежно стъпват и върху анализ на ономастични данни (вж. най-общо за това в историографския преглед на **Тончева, Г.** 1973; сходен е подходът на **Георгиев, Вл.** 1955; **Georgiev, V. I.** 1959; 1960; 1961; 1966; **Венедиков, И.** 1982;).

Във връзка с този въпрос заслужава според мен отбелязване, че ономастичният материал все по-плътено очертава етнолингвистичното родство между трако-пеласгийската и балтската група езици. Тази плодотворна идея на Иван Дуриданов (**Duridanov, Iv.** 1966; 1969;)¹⁰ брой както някои интересни предшественици – сред които например будителят на литовския народ, едновременно и български учен, Йонас Басанавичус (или Иван Басанович, вж. измежду многото негови проучвания напр.: **Басанович, И.** 1894; **Basanavičius, J.** 1898; 1921; 1921 a; **Basanavičius, J., und Srba, A.** 1925; както и: **Йорданов, Ст.** 2006, под печат, с лит.;), така и следовници (най-значими са студиите на **В. Н. Топоров** [1973; 1977; 1984;] и отделни наблюдения в неговия етимологичен речник на старопруския език: **Топоров, В. Н.** 1975; 1979; срв. също: **Порциг, В.** 1964, с. 227, с лит.; **Широков, О. С.** 1986; **Karaliunas, S. K.** 1971 a; 1971 b; **Hamp, E. P.** 1974; **Schall, H.** 1974; **Mayer, H. E.** 1992; 1996; 1997;). Впрочем, пръв В. Томашек привежда една от трако-балтските съответки – между трак. Гъндсбй и литовск. *gaĩndrai* ‘щъркели’ (цит. по: **Откупщиков, Ю. В.** 1998, с. 29). Примерите за балтско-палеобалкански изоглоси са много – от лични имена (вж. напр.: **Rimša, V.** 1975;) и етноними (един от най-показателните примери от този род е тракийският етноним на бебриките, вж. **Katičić, R.** 1976, р. 140; **Janakieva, Svetlana, and Dimitrov, Petăr A.** 1996, р. 93-94; **Откупщиков, Ю. В.** 1998, с. 29;) до топоними (вж. някои от най-новите наблюдения у **Откупщиков, Ю. В.** 1998;). Лингвистичните находки на трако-балтски паралели ще продължат да се увеличават¹¹. Следва да се обърне внимание, че една от лингвистичните находки на пеласгийско име – митоним, по-конкретно митонимът “гигант” (**Van Windekens, A. J.** 1956;), представлява дума, оформена със суфикс, който последователно

присъства и в балтските езици (вж. напр.: **Skardžius, P.** 1973;). Суфиксът е с отдавна предположен догръцки характер (още от **Kretschmer, P.** 1924;), и независимо от някои несъгласия, той остава едно от неоспоримите свидетелства за догръцки характер на имена, които иначе не носят етнолингвистична атрибуция в изворите. Най-важното е обаче, че, както обръща внимание **Ю. В. Откупщиков** (1998, с. 30), трако-балтските изоглоси показват общност не само в корена, но и в цялостния словообразователен модел, т. е. не става дума за неизбежното наличие на еднокоренни думи в два далечни индоевропейски езика, а за лексеми от почти покриващи се по характеристиките си езикови системи.

Във връзка с въпроса за възможностите анализът на ономастичния материал да подпомогне проучването на етническата история на трако-пеласгийската етнолингвистична общност следва да се отбележи, че част от топонимичния материал от тракийския ареал бе обсъден отново с оглед на старата идея на Ханс Крае (напр.: **Krahe, H.** 1963;) за староевропейската хидронимия (**Дуриданов, И.** 2006, 133-145;). Коментирания примери са според мен като цяло дискуссионни, доколкото аргументацията на “староевропейската” им принадлежност не издържа критика. Търсените европейски аналози се оказват най-вече в балтския ономастикон. Ако Шмид (**Schmidt, W. P.** 1989; 1998;) намира балтски център на “староевропейската” хидронимия, то според мен “староевропейската” хидронимия от този център е несъмнено близка на тракийската не заради имагинерна “староевропейска” основа, а заради значимата етногенетична близост на траки и балти – още от времето, когато техните предци според някои предположения са представлявали единен етнолингвистичен масив.

Изключително ценна е в това отношение скорошната студия на полския лингвист **Кшиштоф Витчак**. Той установява, че тракийският соционим “зибютиди”, обозначаващ аристокрацията или някакъв слой на аристокрацията, има пряка съответка – етимологична и вероятно семантична – в един от термините за придворна длъжност във Великото литовско княжество; факт,

който на практика остава неотбелязан до появата на неговата публикация (**Witczak, K. T.** 1999;).

Движението на тракийските племена в Балкано-Анатолийския район и респ. в един по-обширен ареал, особено в хода на “великото преселение на народите” на древността, както би могло да бъде окачествено движението на т. нар. морски народи на границата на бронзовата и желязната епоха, се долавя и по данни на топонимията и етнонимията (вж. напр.: **Попов, Вл.** 1975; 1979; 1980;). В рамките на тази проблематика отбелязване заслужава вероятността такъв “енигматичен” топоним на късно-бронзовата епоха – Ахиява, който в хетските извори обозначава някаква страна в Западна Мала Азия или дори някъде в юга на Балканите, да е от тракийски произход (вж. повече у мен, с лит.: **Йорданов, Ст.** 2002 а;). В хода на движението на морските народи палеобалканско население се установява в изключително отдалечени от изходния ареал пунктове, като например в югозападна Иберия, където възниква политическа формация с име от твърде вероятен трако-пеласгийски произход – Тартес (повече, с лит.: **Йорданов, Ст.** 1999; на близостта на името Tartessos с имената от Балкано-Анатолийския район, оформени с активно дискутираната наставка -ss- вж. измежду последните проучвания: **Woudhuizen, F. C.** 1989, p. 203-204;).

На следващо място, картината на разпространение на тракийска ономастика извън пределите на историческото понятие древна Тракия – например в Северното Причерноморие и Източна Европа (**Надель, Б.** 1963; **Телегин, Д. Я.** 1990; **Mateescu, G. G.** 1924; **Tokhtashev, S. R.** 1995; и редица други) – говори както за обхвата на териториите, обитавани от тракийския етнолингвистичен масив в различно време, респ. и за евентуалната му прародина, така и за диаспората му в иноезична етническа среда. Тези наблюдения при задълбочено аналитично осмисляне също могат да се превърнат в градиво за проучване на тракийската етническа история.

Разбира се, не може да се подмине обстоятелството, че за някои автори топонимичният материал подлежи на хронологическа стратиграфия, която също може да послужи като

перспективна изходна точка за възстановяване на тракийската етническа история (напр. според **Beševliev, V.** 1972; срв. оценка на тази негова теза у мен: **Йорданов, Ст.** 2003 а;). От значение е във връзка с това и тезата на В. Бешевлиев, съгласно която на територията на древна Тракия се откриват и следи от език отново индоевропейски, но по неговата категоризация – “предтракийски” (**Бешевлиев, В.** 1974; 1988; 1990;). Тук в това отношение би могло да се допълни, че установяването на два, респ. три пласта тракийско население, във връзка с което да бъдат решавани въпросите на тракийския етногенезис, включително досежно проблема за индоеврейзацията на Балканския полуостров в древността, е перспективно наблюдение, развивано често в различни аспекти на тази проблематика; базирането му върху ономастичен материал е най-ясно видимо от очертаването на две групи тракийски племена – по егейското крайбрежие и Егеида и на север от този район, като например двойката еднокоренни топоними Пергамон и Берге показва отчетливи различия във фонетиката на тези две групи тракийски племенни езици (вж. за тази стратификация на тракийския ономастичен ареал: **Ferri, S.** 1974; **Гиндин, Л. А.** 1977; срв. също: **Янакиева, С.** 1979; 1982; **Janakieva, S.** 1990;). От значение във връзка с този въпрос е и че в литературата е предлагана хронологическа стратиграфия и на личните имена на траките (напр. от **Vlahov, K.** 1972;).

На базата на ономастичния материал могат да се направят интересни изводи и за **културната история на древните траки**. Така известното за тракийската религия се дължи не само на писмените извори, които впрочем са твърде бедни на данни в тази насока, но и на ономастични находки от типа на упоменаването на теонима Перконис в надпис от района на Варна (повече: **Гиндин, Л. А.** 1978; **Йорданов, Ст.** 1985;), на божеския епитет или теоним Сурегетес (**Beševliev, V.** 1995;), на теонима Дсйгеупт (**Gočeva, Z.** 2002;), на теонима Skokelenoi (**Janakieva, S.** 1988;) и редица други. Следва да се отбележи, че едни от най-ранните наблюдения върху тракийските теоними принадлежат на литовския и български общественик и учен Й. Басанавичус, който пръв посочи близостта между някои тракийски и балтски

теоними, напр. между тракийския теоним Бендида и балтския Bēntis или Bēndis, или между литовския теоним Kurche и тракийското име Кэсуб (**Basanavičius, J.** 1926, p. 5, note *, note **; срв. за съпоставката Bēntis – Бендида в модерната литература напр.: **Топоров, В. Н.** 1984, с. 20-21;). Тук несъмнено стои и паралелът с божеското име Kurko от Галиндия в Прусия (вж. за него: **Białuński, G.** 1993;) – едно божеско име с много близка съответка в теонима Цирцея от Омировия епос с евентуален твърде вероятен тракийски произход. Ономастичният материал позволява и в тази насока наблюденията да бъдат задълбочени и разширени. Бих обърнал внимание в това отношение, че например балтските данни подпомагат обясняването на божеския епитет на Артемида, имащ несъмнено тракийски произход – Зеринтия, имащ такъв показателен паралел, като балтското название на вечерната звезда, Žvėrinė, респ. Жворуна (вж. най-общо за него: **Топоров, В. Н.** 1966, с. 149, бел. 24; по-детайлно за тази трако-балтска изоглоса: **Топоров, В. Н.** 1984, с. 19-20;). От епитетите на античните божества, имащи несъмнено негръцки тракийски произход, немалка група представляват, както обръща внимание **Ю. В. Откупщиков** (1998, с. 30), имена с прозрачна за балтските езици етимология, напр. Хера Армулене (срв. литовското речно име Armuliškis), Хермес Свитулене, Аполон Спиндеенос и др. От сходните по типология примери бих привел още случая с божеското име Zeus Kersullos (срв. за него и сродните му имена напр.: **Напр, Е. Р.** 1982; **Откупщиков, Ю. В.** 1998, с. 31;), което – както и редица други лексеми и лични имена у траките – намира паралел в балтски словоформи като литовск. keršis “животно (бик, кон) с пъстра козина”, т. е. “пъструшко”, умал. keršúkas, keršúlis (**Лаучюте, Ю. А.** 1982, с. 45;). Впрочем, еднокоренни, с този епитет на Зевс, са имената на някои от самотракийските богове. Такива примери несъмнено увеличават количеството на съответствията в религиозния живот на траки и балти и позволяват формулирането на изводи за генетичната близост на двете етнически общности и в тази област.

Ономастичните данни дават възможност и за задълбочаване на наблюденията над проблема за трако-пеласгийския субстратен

пласт в религията на древните гърци, доколкото в нея много теоними или епитети на божества се оказват трако-пеласгийски по произход. Измежду заемащите по-важно място в гръцкия пантеон божества тракийски произход е предполагаан например за Дионис, Арес, Аполон и др. Част от тези божества са окачествени и чрез епитети, които също са с трако-пеласгийски произход, например епитета вбууЪсехт, респ. теонима вбууЪсб за Дионис (вж. повече измежду обемната литература: **Elderkin, G. W.** 1936; изворните известия, върху които най-често стъпва анализът в случая: *Aischylos Edon. Frg. 59; Pollux. VII, 59;*). Може би тракийски е произходът и на названието на митичната общност на музите (**Топоров, В. Н.** 1977 а;) и т. н.

Отделни проблеми **на политическата история на древно-тракийските държавни образувания** също могат да бъдат осветлени допълнително от ономастичния материал. Така ономастичният материал може да осветли дискусияния въпрос за етническия произход на династията на Боспорското царство. Напоследък руският изследвач Сергей Крыкин се опитва да изведе произхода на Спартокидите от Витиния (**Крыкин, С. М.** 1978; 1993; и други негови работи;), което, независимо от степента на доказуемост, отново обвързва тази политическа формация с население от трако-пеласгийския етнолингвистичен ареал; при това анализът се опира предимно върху ономастичния материал. Впрочем, активните контакти с Мала Азия оставят в Тракия и ономастични “следи”, също обект на специални проучвания, установяващи присъствието в Тракия и на носители на витинска антропонимия (вж. напр.: **Mihailov, G.** 1978;). Според нас най-обосновано остава мнението за тракийски, и то одриски произход на Спартокидите (теза, формулирана от **В. В. Латышев** [1909;], развита по-детайлно от Гайдукевич и приемана от някои изследвачи в руската историография и в най-ново време, вж. **Шелов-Коведяев, Ф. В.** 1985, с. 83-85, с лит.), доколкото тази династия споделя типичния за одрисите ономастикон, в който се срещат много ирански по произход имена – етноспецифичен белег, който е твърде безспорен идентификационен маркер (вж.

в най-общ план, но с изложение на логиката на такова становище: **Йорданов, Ст.** 2000, глава тринадесета и по-конкретно: с. 244;).

Решението на проблеми на етническата и политическата история на древна Тракия от периода VIII-VII в. пр. н. е., във връзка с т. нар. кимерийско нахлуване на Балканите, също се търси и на базата на ономастични данни (срв. напр.: **Йорданов, К.** 1979; 1981; и др., на чиято теза нашите представи са контрапункт: **Йорданов, Ст.** 2005; повече за лингвистичните, вкл. ономастични аспекти на тази проблематика: **Надель, Б.** 1963; **Дьяконов, И. М.** 1981; **Иванчик, А. И.** 1996; с посочената в тези работи лит.).

Интересен факт от **социалната история на древна Тракия** е и засвидетелстването на титлата, обозначаваща монархичния владетел, под формата на лично име в репертоара Омировски тракийски имена; поява на титла като лично име, което е честа антропонимична практика при фиксирането на дадена етническа именна система от чужд, иноезичен наблюдател. Става въпрос, разбира се, за името Резос на предводителя на стримонските траки от разказа на “Илиада” (измежду многото проучвания върху това име вж. напр.: **Гиндин, Л. А.** 1978 а, с. 30, с лит.);). Това позволява отделни тракийски владетелски имена да получат интересна и с недокрай изчерпани аналитични възможности интерпретация (*Ῥησκού-πορις* ‘царски син’?). В това русло се вписва и вече цитираното по-горе наблюдение на Кшиштоф Витчак за семантиката на тракийския социален термин **зибютиди**.

Ономастичните данни от Рогозенското съкровище послужиха за осветляването на някои проблеми от социалната и политическата история на Одриското царство (вж. напр. **Машов, С.** 1986; **Маразов, Ив.** 1987; **Тачева, М.** 1986; **Фол, Ал.** 1986; 1988; **Влахов, К.** 1991; **Venedikov, I.** 1988; **Fol, A.** 1989;). Опити за доуточняване на въпроси от историята на Одриското царство и на трако-гръцките отношения бяха направени и на базата на ономастичните данни от надписа от Пистирос (вж. напр.: **Velkov, V., Domaradska, L.** 1994; **Jordanov, K.** 1996; **Bravo, B., et Chankowski, A. S.** 1999; **Bosnakov, K.** 1999; **Salviat, F.** 1999; **Loukopoulou, L.** 1999; **Picard, O.** 1999;). Все в същото русло стои изследването на

Ю. Цветкова на историята на Тракийския Херсонес в пред-римската епоха, опиращо се на преглед и анализ на ономастичните данни, вкл. от тракийски произход (Цветкова, Ю. М. 2004;)

Интересен, недоизяснен проблем поставя ираноезичието на част от одриските царски имена (вж. напр. Vlahov, K. 1978 a); по наше мнение проучването му ще хвърли допълнителна светлина както върху политическата, така и върху етническата история на българските земи в древността. Впрочем, ираноезични са и името на едонския владетел Гета от надписа върху една от монетите на т.нар. трако-македонски емисии (Perdrizet, P. 1911;), както и имената на редица от владетелите и сановниците на постодриските политически формирования в древна Тракия, респ. и много тракийски имена в надписи от елинистическата и римската епоха.

6. Проблеми на приемствеността в ономастично отношение между трако-пеласгийските езици и средновековния и съвременен български език:

Тази насока на проучвания е подхваната отдавна и досега е очертан например обемният пласт субстратна хидронимия и топонимия (Младенов, Ст. 1915; 1918; 1927; Миков, В. 1943; Дечев, Д. 1954; Георгиев, Вл. 1977, с. 244-260; 1978; и редица други). До средновековната епоха оцеляват редица топоними, които по литературен път или чрез наследяване от съвместното жителство на заварено тракийско и средновековната славянобългарско население се вписват в субстратното ономастично богатство на българската топонимия (срв. най-общо, с лит., за твърде интересните топоними Бастерна; Баниска; Баска; Брандевой [= Бран-дева?]; Зигос за Хемус; Мерапа и др.: Гагова, К. 2002, с. 174; 175; 183; 214-215; 247;). Изследванията върху тракийските имена на В. Бешевлиев позволяват по ономастичен материал да бъдат очертани процесите на етнокултурни промени на тракийското население в епохата на късната античност, в това число – чужди, например латиноезични влияния върху начина на формиране на лични имена у траките (Beševliev, V. 1961; 1962 a;),

латинското влияние върху облика на топонимията в Мизия и Тракия по време на римското господство и спецификите на римските местни имена (**Бешевлиев, В.** 1952; 1955; 1971 а;) и др. Тези наблюдения несъмнено хвърлят допълнителна светлина върху етнокултурната и етнолингвистичната ситуация на Балканите през късноантичната епоха. В. Бешевлиев осъществява и интересни наблюдения върху онаследяването на античната топонимия от средновековната и новата българска топонимия (**Beševliev, V.** 1990 b; **Бешевлиев, В.** 1983;). В това отношение той повдига интересни дискуссионни въпроси във връзка с името Пулпудева, стоящо изолирано сред имената с втора компонента **-пара**, преобладаващи в Тракийската низина, включително въпроси във връзка с вариантите му в средновековната българска топонимия и пътищата на онаследяването им от съвременната топонимия (обсъждане на повдигнатите от него въпроси вж. у **Janakieva, S.** 1990, p. 123; **Todorov, T.** 1977; **Duridanov, Iv.** 1995;).

Анализът на добре известната онаследена хидронимия все още не е изчерпал докрай възможностите си, включително по отношение на проучването на характеристиките на тракийския език и езиковите закони, въз основа на които биват одомашнявани тракийските имена в българската ономастика (вж. напр.: **Duridanov, Iv.** 1985 а;). Както отчасти бе показано по-горе, топонимичните “находки” от последно време установяват много повече тракийски ономастични остатъци от добре познатото плътно субстратно тракийско присъствие при назоваването на крупни местни топографски и хидрографски обекти. Присъствието на тракийски топонимичен субстратен пласт при назоваването и на по-малки такива обекти несъмнено означава и засвидетелстването на съвместно битие на заварено късноантично тракийско население и новодошлото в епохата на Великото преселение на народите славянско население, съвместно битие, в хода на което да се извърши онаследяването на тракийските имена.

Впрочем, в литературата е подхванато обсъждането на методиката на проучване на субстратната ономастика от

тракийски произход (напр.: **Mihailov, G.** 1986; **Дуриданов, И.** 1987;); това обсъждане следва да бъде продължено.

Интересен проблем във връзка с ролята на трако-пеласгийската ономастика като субстратен пласт на българската ономастика е въпросът как през епохата на българското Възраждане биват възприемани тракийските имена. Те достигат до българската възрожденска интелигенция по литературен път и съобразно ръста на историческата наука и лингвистиката постепенно се преминава от романтичния народоетимологичен подход (свързващ имена от типа на тракийското име Котис по омофония с българската дума “коте”) към аналитичен подход. Но някои своеобразни поствъзрожденски модификации на романтичния подход, стъпващи отново върху народната етимология, формират твърде интересни културно-исторически феномени, включително на рецепция на тракийски имена в българската антропонимия. Имам предвид личното име Велизар, което е тракийско по произход, подложено е на народноетимологично осмисляне и тълкувано като славянско, е активно възприето в българската именна традиция и до най-ново време, при това прониквайки дори и в българския фолклор (вж. повече за това у мен: **Йорданов, Ст.** 1998; 2004 б;). На практика гръцката именна традиция от ново време познава новогръцки наследници на този антропонимикон, но в българската именна традиция то не навлиза като гръцко влияние, а едва след осмислянето му от възрожденската и ранната нова българска историография като славянско име. Възприемането му по този начин става не без участието на българската интелигенция и в това отношение следва да се отбележи ролята на литературния път за онаследяване на ономастичното богатство на българските земи в древността. Вярно е, че през епохата на българското Възраждане много по-активно се възприемат имена от типа на Крум, Асен и други, свързани със средновековната българска история, но така или иначе, налице е и другият процес, отвеждащ до тракийското етнокултурно наследство. Впрочем, този процес е спорадично активен изглежда и до най-ново време; така според Мечислав Домарадски (становище, изразено в личен разговор с автора) по

литературен път оцелява дори и една такава ономастична находка, смятана за пряко онаследена от тракийското население, като местното име Мастейре. Тук, разбира се, само ще маркираме такъв културноисторически феномен от Осиановски тип, като опитът за втъкване на тракийски имена в българската народна поезия, осъществен в известната “Веда Словена”; но това е отделна тема, изискваща специално обсъждане.

Що се отнася до онаследяването на тракийски лични имена в българската именна система, това е една идея, която активно застъпва, например в своя анализ на данните от надписа от Езеро, Йонас Басанавичус (**Basanavičius, J.** 1923; **Basanavičius, J., und Srba, A.** 1925;), но неговите наблюдения не са сигурни и се нуждаят от внимателен допълнителен анализ.

Непряко отношение към този въпрос има проблемът за етнолингвистичната атрибуция на тракийски по произход имена от типа на името Орфей (вж. за тракийския му произход още у **Порциг, В.** 1964, с. 181-182; срв. за етимологията му: **Georgiev, V. I.** 1972;). Съвсем скоро това име стана предмет на политическо актуализиране на въпросите за произхода му и за съвременната му принадлежност, иначе казано, за чие културноисторическо достойние да бъде смятано – гръцко или българско. Градивната позиция отново беше изразена от професионалните изследователи; както обърна внимание Ал. Фол (в една от последните му медийни изяви), името е културноисторическо наследство и за двата съседни народа, и това общо културноисторическо наследство (според някои изследвачи запазено в някои български топоними) би следвало да обединява, а не да разединява. Впрочем, в бегло споменатата по-горе “Веда Словена” се появяват имена - онимна аберация на античното име Орфей, чието присъствие в този паметник на българския фолклор от Осиановски тип е въпрос по-скоро на процес, аналогичен на процеса на втъкване на името Велизар в българския фолклор¹².

Следва да се отбележи, че още в началния етап от проучването на ролята на палеобалканските народи в етногенезиса на съвременните балкански народи ономастичният материал е основно градиво (вж. напр.: **Georgiev, V. I.** 1960; **Russu, I. I.** 1965;).

Във връзка с тези въпроси несъмнено стои и въпросът за онаследяването не само на ономастичното богатство на античността от българската култура, но и на остатъци от тракийския език въобще. Темата продължава да се обсъжда (срв. напр.: **Steinke, K.** 1982;); тук само ще отбележа, че двете полета на изследванията се кръстосват, доколкото, от една страна, в топонимичното и хидронимичното наследство на траките се засвидетелстват редица лексеми, неизвестни ни от други източници, и от друга, известното за трако-пеласгийските племенни езици по други източници подпомага ономастичните проучвания.

Проучването на евентуалното тракийско, респ. дакийско наследство в останалите съвременни балкански езици, най-вече в румънски и албански език с техните диалекти, закономерно е от твърде активен интерес в тези национални историографии; въпросът привлича и интереса на световната палеобалканистика. Естествено, най-активно се обсъжда онаследената в тези езици тракийска и респ. друга палеобалканска лексика, да речем илирийска (**Georgiev, V. I.** 1960 a; 1961 a; 1965; 1965 a; **Врачу, Ар.** 1963; 1964; 1967; **Михаила, Г.** 1974; **Mihăilă, G.** 1973; **Hubschmid, J.** 1971; 1982;), но много често предмет на анализ са редица местни имена (вж. напр. литературата, указана у **Калужская, И. А.** 1977; също: **Georgiev, V. I.** 1961/62; **Duridanov, Iv.** 1974; срв. сред поновата литература също: **Schramm, G.** 1981;). Наскоро **И. А. Калужская** (2001;) анализира палеобалканското наследство в румъно-албанските лексикални съответки. Нейните проучвания, както и проучванията на редица други изследвачи, отново изявяват една важна особеност на трако-румънско-славянските лексически паралели – съпоставимостта им и с балтските данни. Нещо повече, **А. В. Десницкая** ([1984] 2004, с. 192-209;), въз основа на палеобалканско-балтските съответки смята за възможно да бъде възстановено едно праалбанско езиково състояние.

7. Проблемът за електронната обработка на ономастичния материал:

Днес вече не може да има съмнение, че интерактивната научна публикация е високостойностна заради бързината на комуникацията: осъществена днес, тя може още същия ден да стане достояние на обратната страна на планетата. Необходимостта от презентация на тракийското – пък и въобще на българското ономастично богатство – в системата на Интернет, е безспорна. За съжаление досега е сторено съвсем малко в тази насока. На практика древните траки присъстват в Интернет много малко, а ономастичното им богатство – никак или поне не самостоятелно. Досега в Интернет е представен пълнотекстови превод на английски език на обобщителното съчинение върху езика на траките на Иван Дуриданов (в сайта: <http://www.kroraia.com/>), а в директорията за индоевропейските езици на Бабаев – само отделни данни за мястото на тракийски и пеласгийски сред индоевропейските езици и кратък речник по Дуриданов и Вл. Георгиев; аналогично е положението и в други сайтове, посветени на палеобалканските езици (вж. **Дуриданов, Речник; Paleobalkan languages; Paionian language; Babaev, Словарь** [основан върху публикациите на Дуриданов, Нерознак, Фасмер, книгата за индоевропейците на Гамкрелидзе и Иванов, въведението в балканското езикознание на Широков и книгата на Гиндин и Цымбурский за Омир като източник за историята на Мала Азия и Егеида];). На практика липсва аналитичен речник от типа на компендиумите, който да може периодично да бъде прецизиран и допълван и да може да бъде използван съобразно заложен базисни въпроси, от евентуален интерес за ономастично или по-общо – лингвистично или културно-историческо проучване. Създаването на електронен справочник, покриващ изискванията на научно-изследователската работа и нормите на издание от типа на компендиумите, е сложна задача, чиято прагматика вече се анализира в литературата (вж. напр. по материал за латински език: **Gross, G.** 1999;).

При това необходимо е изготвянето на такъв трако-пеласгийски ономастичен компендиум, в който да бъдат отразени данните и на античните автори – писатели, историци, географи, лексикографи, и на епиграфските паметници, и на топонимичните

находки в съвременната българска ономастика. Работата по такова пособие е отговорна и изисква предварителни публикации и обсъждане на методиката за реализирането му. Обсъждането започна по повод на тракийския език вЪобще (напр.: **Vlahov, K.** 1978;) и следва да бЪде продължено.

Заслужаваща задача е картографирането на тракийското субстратно топонимично наследство; подобна работа несъмнено ще допринесе за изясняването на процеса на интеграция на траките в ранносредновековната българска народност, като очертае регионите на най-интензивни етноинтеграционни процеси. Това картографиране също може да се изработи и в електронен вариант, който също ще има предимството, че е постоянно отворен за допълнения и прецизиране.

9. Други проблеми, належащи задачи и перспективи:

Прави впечатление, че независимо от осъзнаването на важността на палеобалканския материал за развитието на лингвистичната индоевропеистика, палеобалканските и по-специално тракийските езикови остатЪци са слабо представени в досегашните етимологични речници на индоевропейския праезик. Съпоставителното им изучаване с оглед останалите индоевропейски езици е важна задача, включително що се отнася до ономастиката; така ще се открие много по-ясно мястото на трако-пеласгийската група езици в семейството на индоевропейските езици (вж. за обсъждането на този проблем: **Duridanov, Iv.** 1972; **Georgiev, V. I.** 1981; **Rădulescu, M.-M.** 1987; и др.) и ще се подпомогне решаването на въпроси от историческото им развитие.

От гледна точка на прагматиката на ономастичните проучвания не може да не се отбележи липсата на специализирани ономастични пособия от типа на онези, изготвени от Крае за илирийските имена (**Krahe, H.** 1925; 1929;) – задача, чието решаване е предстоящо. Задачата отчасти е подхваната от Св. Янакиева и П. Димитров, осЪществили прЪв опит за нов речник (**Janakieva, Svetlana, and Dimitrov, Petър A.** 1996;), който обаче като цяло няма строго ономастичен характер. Възприетата от авторите методика на работа изисква нов преглед на всички

антични автори, което е обемна задача и ще бъде осъществена напълно явно след продължителна работа.

* * *

Последната бележка, която дължим на евентуалния читател, е свързана с това, че библиографските справки за степента на проучване на съответните проблеми са по-скоро илюстративни и далеч не би могло да бъдат пълни. Разбира се, настоящето изложение не изчерпва нито описанието на актуалните проблеми на тракийската, респ. трако-пеласгийската ономастика, нито очертаването на перспективите за развитието им. Необходимо е по-нататъшно координирано и целенасочено обсъждане на тази проблематика и задълбочена аналитична работа, за което българската наука има сили и подготвени кадри, и към което световната наука проявява активен интерес и творческо съучастие.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Измежду основните трудове на Владимир Георгиев по тази тематика, респ. по проблеми на трако-пеласгийската група езици: **Георгиев, Вл.** 1957; 1958 а; 1960; 1977; **Georgiev, V. I.** 1959; 1960; 1961; 1966; 1972; 1974; 1975; 1978; 1981; 1982;
- ² Измежду основните трудове на Иван Дуриданов по тази тематика, респ. по проблеми на трако-пеласгийската група езици: **Дуриданов, И.** 1976; 1984; 1987; **Duridanov, Iv.** 1966; 1969; 1972; 1974; 1975; 1978; 1982; 1985; 1985 а; 1987; 1986; 1993; 1993 а; 1995; 1997; 2006;
- ³ Публикации на Бешевлиев в областта на тракийската ономастика: **Бешевлиев, В.** 1952; 1954; 1955; 1965; 1971; 1971 а; 1974; 1983; 1988; 1990; **Beševliev, V.** 1959; 1961; 1961 а; 1962; 1962 а; 1963; 1967; 1968; 1970; 1970 а; 1972; 1980; 1990; 1990 а; 1990 б; 1995; Библиография на проучванията му е публикувана в изданието: *Studia in honorem Veselini Beševliev. Sofia* [Изд-во на БАН], 1978 (публикациите му до 1970 г.) и в списание *Études Balkaniques*, 1970, No 4.
- ⁴ Библиография на трудовете на Св. Янакиева за периода до 2002 г. вж. в: *Thracia. 14. In honour of 30th anniversary of the Institute of Thracology at the Bulgarian Academy of Sciences. Sofia, 2002, p. 95-98.*

- ⁵ Измежду основните трудове на Леонид Гиндин по ономастика и респ. етнолингвистичната история на палеобалканските народи: **Гиндин, Л. А.** 1967; 1974; 1976; 1978; 1978 а; 1981; 1991; **Gindin, L. A.** 1990;
- ⁶ Най-важните изследвания върху тракийската антропонимия: **Бешевлиев, В.** 1965; **Beševliev, V.** 1962; 1970; **Vlahov, K.** 1968; 1972; **Бояджиев, Д.** 1978; **Duridanov, Iv.** 1978; **Georgiev, V. I.** 1974; 1978; **Velkova, Ž.** 1980; **Bojadžiev, D.** 1993; **Slavova, M.** 1995;
- ⁷ Заслужава отбелязване фактът, че измежду първите, които се включват в анализа на един от малкото надписи на тракийски език, онзи от пръстена от Езерово, е Веселин Бешевлиев. Вж. **Бешевлиев, В.** 1927; както и **Beševliev, V.** 1965; **Beševliev, V.** 1965 а;
- ⁸ Тракийският характер на топонима Костимял от Горнооряховско (**Ангелова-Атанасова, М.** 1995, с. 240-241), респективно – тракийският характер на втората компонента на този хибриден латинско-тракийски топоним – личи от съпоставката му с балтски топоними от типа на Jug-mala ‘морски бряг’. Следва да се отбележи, че първата компонента в балтския топоним Юрмала пък намира паралел в тракийското речно име Iugas. Вж. повече у **Дуриданов, И.** 1984, с. 19. За лексемата mal- ‘планина’, ‘връх’, ‘бряг’ като типична палеобалканско-балтска изоглоса: **Топоров, В. Н.** 1984, с. 15-16.
- ⁹ Между многобройните проучвания на Ван Виндекенс ще препратя само към: **Van Windekens, A. J.** 1952; 1954; 1956; 1957; 1980;
- ¹⁰ Плодотворните наблюдения на Дуриданов в това направление му позволяват впоследствие да осъществи и проучвания върху собствено балтската топонимия (вж. напр.: **Duridanov, Iv.** 1996;).
- ¹¹ Един най-общ примерен списък би включвал следните имена: 1. Хидронимите: Margys, приток на р. Дунав, срв. литовск. Margas (**Откупщиков, Ю. В.** 1988, 89); 2. Ойконимите и други топоними: Дакийск. Acidava (литовски паралели: **Топоров, В. Н.** 1975, с. 58); Тракийск. German и под. (**Топоров, В. Н.** 1979, с. 278); тракийското, респ. пеонското Doberos, сравнявано с литовск. dubus (**Paionian language**, pass.); тракийското УбсгенфЯбт (пруски паралели: **Топоров, В. Н.** 1975, с. 52-53); тракийското Спдпрз, сравнено с литовск. *Rudare още от Басанавичус (цит. по: **Откупщиков, Ю. В.** 1998, с. 29); 3. Етнонимите: Дарсии, сравняван от Дуриданов със старопруск. Dyrsus, санскр. Dhṛsnu- ‘audacious, daring, hardy’, селищното име Darsišiu и други (цит. по: **Janakieva, Svetlana, and Dimitrov, Petăr A.** 1996, p. 95; срв. **Топоров, В. Н.** 1975, с. 349, за балтските паралели на етнонима дарсии и божеското име Дарзалас;); Мирмидонци (нов поглед върху

етимологията, вкл. с оглед палеобалканската лингвистична атрибуция на името: **Брагинская, Н. В.** 1993;); 4. **Личните имена**: Дакийск. Oroles vs. Oloros (**Топоров, В. Н.** 1975, с. 102); Дакийск. Tautomedes – от teutâ ‘пръв’, сравнявано с литовск. tauta ‘страна’ още от Томашек и Кречмер (цит. по: **Arkwright, W. G.** 1918, р. 65); втората компонента -рпсйт, -рхсйт в голям брой лични имена (**Detschew, D.** 1976, S. 374; 385-386;), която съответства на литовск. spiraĩ, spũros (прен.: малки вещи; малки деца); *špigũkas ‘малки деца’ (**Лаучюте, Ю. А.** 1982, с. 85); 5. **Теонимът**: Дарзалас (срв. **Топоров, В. Н.** 1975, с. 349); и редица други. Измежду наблюденията в това отношение бих препратил към систематизацията на топонимичните, хидронимични и теонимични трако-, респ. палеобалканско-балтски изоглоси у **Топоров, В. Н.** 1984, с. 15 и сл.; систематизация с характер на начален опит за изработване на модел за съставяне на така необходимите речникови компендиуми от този род.

¹² Засега най-обосновано като че ли е становището, че имената Орфан или Урфен (свирелжия), съпоставяни с името Орфей, са производни от процес на онимна аберация – сближаване поради привидна еднаквост на имената; вж. **Рангочев, К.** 2006, с. 148-151.

ПРОУЧВАНИЯ НА АВТОРА ПО ТРАКИЙСКА ОНОМАСТИКА

Йорданов, Ст. 1985 – Тракийската соларност и култът на Херос Перкон (Проблемът за системния характер на тракийската митология). – В: ВТУ “Кирил и Методий”. XI пролетен колоквиум. Юбилеен сборник на възпитаници от Историческия факултет. Том I. Велико Търново, 1985, 27-41

Йорданов, Ст. 1988 – Някои проблеми от историята на българските земи в древността в изследванията на проф. Иван Гълъбов. – В: Палеославистика и епиграфика. В памет на проф. Иван Гълъбов. Велико Търново, 1988, 24-27

Йорданов, Ст. 1990 – Исторически корени на фолклорната традиция за възобновяването на Търновското царство. – Литературен вестник. Велико Търново. Година I, 14-27 септември 1990 г., бр. 9, с. 4 и 5

Йорданов, Ст. 1992 – Тракийското наследство в българския фолклор и етно-културните промени на Балканите през

Средновековието. – В: Турските завоевания и съдбата на балканските народи, отразени в исторически и литературни паметници от XIV-XVIII век. Международна научна конференция, Велико Търново, 20-22 май 1987 година. Велико Търново, 1992, 555-566

Йорданов, Ст. 1993 – Образ потустороннего мира в мифологическите представления на древните фракийци. – *Bulgarian Historical Review*, XXI, 1993, No 2-3, 150-157

Йорданов, Ст. 1993 а – Ономастични приноси към етнокултурната история на българските земи в древността. – Исторически преглед. Година XLIX. 1993. Кн. 6, 80-89

Йорданов, Ст. 1993 б – *Réflexions Doulopolis. Sur l'origine d'une image mythologique.* – In: *Hommage à Lucien Lerat. Dialogues d'histoire ancienne.* Vol. 19, No 1, 1993, 173-190

Йорданов, Ст. 1993 в – *Réflexions sur la soi-disant idéologie tripartite indo-européenne de Georges Dumézil.* – In: *La langue et la littérature françaises dans la civilisation mondiale. Colloque international organisé par le Département de Langues et Littératures Romanes de l'Université "Saints Cyrille et Méthode" de Véliko Tirnovo (Bulgarie) du 5 au 7 Novembre 1992.* Véliko Tirnovo, 1994, 385-394

Йорданов, Ст. 1994 – Поглед върху социално-нормативната култура на трако-пеласгийската етнокултурна общност. – *Епохи.* Година II, 1994, книжка 4, 54-69

Йорданов, Ст. 1995 – Атина Палада, тракийката Палена и трако-пеласгийското етнокултурно наследство на докласическа Атика. – В: *Палеобалканистика и старобългаристика. Първи есенни национални четения "Професор Иван Гълъбов".* Велико Търново, 1995, 297-316

Йорданов, Ст. 1996 – По повод на две субстратни думи в български език: кукер и Кукудива. – В: *Българистични проучвания. Първа Международна научна сесия.* Велико Търново, 20-22 август 1995 г. Издателство .ПИК. Велико Търново, 1996, 39-58

Йорданов, Ст. 1997 – По повод на една предполагаема антична реалия в ранносредновековна България (Титлата **колобър** у Аспаруховите българи и воинският танц **колабрисмос** у древните

траки). – В: Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и славистиката. Втора Международна научна сесия. Велико Търново, 20-21 август 1996 г. Велико Търново, 1997, 203-216

Йорданов, Ст. 1997 а – Исследования о мифо-эпических народах Балкан и Северного Причерноморья: социокультурная характеристика гомеровских БВЙПЙ. – В: Античный мир. Византия. К 70-летию профессора Владимира Ивановича Кадеева. Харьков, 1997, 84-103

Йорданов, Ст. 1997-1998 – Reflexions sur un toponyme bulgare de substrat d'origine thrace: Linzipar. – Балканско езиковедие / Linguistique Balkanique, XXXIX (1997-1998), 1-2, 55-58

Йорданов, Ст. 1998 – За един български фолклорно-литературен вариант на сюжетния тип “Турандот”. – В: Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и славистиката. Трета Международна научна сесия. Велико Търново, 20-21 август 1997. Велико Търново, 1998, 225-243

Йорданов, Ст. 1998 а – За една група етноними с тракопеласгийско потекло. – *Seminarium Thracicum*, 3. Първи академични четения в памет на академик Гаврил Кацаров. София, 1998, 31-51

Йорданов, Ст. 1999 – Държавата Тартес и иберийско-балканските връзки в древността. – В: Българистични проучвания. 5. Актуални проблеми на българистиката и славистиката. Четвърта международна сесия. Велико Търново, 19-20 август 1998. Велико Търново, 1999, с. 163-178

Йорданов, Ст. 2000 – Тракийският воин. Проучвания върху военната и социалната история на древна Тракия. Издателство Faber, 2000, 280 с.

Йорданов, Ст. 2000 а – Към проучването на две типологически родствени реалности от Стария и Новия свят: възрастовото мъжко общество на лисиците и фратриархатният престолонаследнически ред. – В: Америка и Европа – интеграция и диференциация на културите. II. Велико Търново, Издателство Faber, 2000, 193-218

Йорданов, Ст. 2000 б – Les danses armées chez les Thraces. – In: Thracia. 13. Studia in memoriam Velizari Velkov Univ. Prof. D. Dr. Collegae et discipuli dedicaverunt. Serdicae, 2000, 463-479

Йорданов, Ст. 2000 в – Аполоновият жрец Марон. Бележки върху потестарно-политическата система на Омирова Тракия. – Епохи, VIII, 2000, кн. 2, 119-145

Йорданов, Ст. 2001 – Една трако-славянска езикова успоредица: топонимите на -УК- в тракийски и на -СК- в славянските езици. – В: Българистични проучвания. 7. Актуални проблеми на българистиката и славистиката. Шеста международна научна сесия. Велико Търново, 17-18 август 2000 г. Велико Търново, Издателство "ПИК", 2001, 53-64

Йорданов, Ст. 2002 – Notes on the etymology of the name Pistiros. – In: Bouzek, Jan; Domaradzka, Lidia, and Archibald, Zofia H. (eds.). Pistiros. II. Excavations and Studies. Report of the Joint Project of Excavations and Studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool, École française d'Athènes and Archaeological Museum Septemvri. Charles University in Prague, The Karolinum Press, 2002, 331-333

Йорданов, Ст. 2002 а – Омировите ахейци и етно- и топонимията на Балкано-Анатолийския район в края на II и началото на I хил. пр. н. е. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. 6. Материали от юбилейната конференция, посветена на 80-годишнината на проф. Николай Ковачев (22-24 ноември 1999 г., гр. Велико Търново). Велико Търново, Университетско издателство "Св. Св. Кирил и Методий", 2002, 145-167

Йорданов, Ст. 2003 – За един палеобалкански словообразователен модел: Nomina thraecia cum -ЕЙС-. – В: Societas classica. Общото и специфичното между цивилизациите на Гърция, Изтока и Рим. [Поредица "Д-р Никола Пиколо"]. Велико Търново: Университетско издателство "Св. Св. Кирил и Методий", 2003, 26-37

Йорданов, Ст. 2003 а – Приносът на Веселин Бешевлиев в проучването на тракийския етногенезис. – В: Studia protobulgarica et mediaevalia europensia. В чест на професор Веселин Бешевлиев.

София: Център за изследвания на българите ТАНГРА ТанНакРа ИК, 2003, 64-84

Йорданов, Ст. 2003-2004 – Sur un modèle paléobalkanique de formation de mots: Nomina Traecia cum -YP-: I. Toponymes. — Балканско езикознание / Linguistique Balkanique, XLIII, 2-3. En hommage au Prof. Dr. Ljudvig Selimski. София, 2003-2004, 145-156

Йорданов, Ст. 2004 – Палеобалканистиката и етнокултурната история на цивилизациите от Понтийския регион и Източното Средиземноморие. – В: Първи академичен семинар на Центъра за източни култури и интеркултурни връзки. България като мост между евразийските култури. България, толерантност, евразийство. 21 октомври 2003 г., гр. Шумен. Шумен, 2004, 21-42

Йорданов, Ст. 2004 а – Към проучването на владетелската институция в Западна Мала Азия и Егейска Тракия през омировата епоха. – Епохи. Година XII. 2004, книжка 3-4, 111-126

Йорданов, Ст. 2004 б – От Юстиниановия пълководец Велизарий до фолклорния персонаж Велизар (към историята на името). – В: Попово в миналото. 4. Култура и религия в миналото на Попово и района. Доклади и съобщения от научна конференция, проведена на 9 юни 2003 г. Разград: ИК “Полиграф”, 2004, 34-48

Електронно издание: Електронно списание LiterNet, 08.07.2004, № 7 (56) – liternet.bg/publish11/s_jordanov/velizarij.htm

Йорданов, Ст. 2005 – Кимерийци и гети в западнопонтийския хинтерланд. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. 7. Посветен на годишнината от смъртта на проф. Николай Ковачев. Материали от национална кръгла маса и национална дискусия. Велико Търново, 2005, 194-221

Йорданов, Ст. 2006, под печат – Литовският общественик Йонас Басанавичус и проблемите на тракийската етнокултурна история. – Съобщение, изнесено на Празничната конференция, организирана от ИЮФ на ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий” на 1 ноември 2006 (под печат в сборника: България, българите и Европа – мит, история, съвремие. Велико Търново, 2007, 93-104)

СЪКРАЩЕНИЯ

Дуриданов, Речник – Речникъ на тракийските думи. Dictionary of the Thracian words. По книгата “Езикътъ на тракитѣ” отъ И. Дуридановъ. – <http://mandara.narod.ru/trakirechnik.htm>

Бабаев, Словарь – Babaev.Net. Фракийский словарь. – <http://language.babaev.net/glossary/thra.html>

Paleobalkan languages – The Problem of Ancient Minor Languages and Their Origin. § 2. Paleobalkan languages. – <http://indoeuro.bizland.com/archive/article3.htm>

Paionian language – Paionian language. – http://psychcentral.com/psypsynd/Paionian_language.htm

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

Ангелова-Атанасова, М. 1995 – Мария Ангелова-Атанасова.

Лексикални находки в топонимията. – В: Палеобалканистика и старобългаристика. Първи есенни национални четения “Професор Иван Гълъбов”. Велико Търново, 1995, 239-243

Басанович, И. 1894 – Иван Басанович. Към епиграфиката и археологията на Горна и Долна Мизия. – Сборник за народни умотворения, наука и книжнина. София, 1894, Кн. 11, 55-67

Бешевлиев, В. 1927 – Веселин Бешевлиев. По въпроса за надписа върху пръстена от с. Езерово. – Годишник на Пловдивската библиотека, 1927, 171-182

Бешевлиев, В. 1952 – Веселин Бешевлиев. Една особеност в образуването на сложните местни названия от латински произход в Мизия и Тракия. – Известия на Института за български език, I, 1952, 229-245

Бешевлиев, В. 1954 – Веселин Бешевлиев. Античната топонимия у нас като исторически извор. – Известия на Института за български език, III, 1954, 341-355

Бешевлиев, В. 1955 – Веселин Бешевлиев. Латинските местни имена в Мизия и Тракия. – Изв. Археол. инст., кн. XIX, 1955, 279-303

Бешевлиев, В. 1965 – Веселин Бешевлиев. Проучвания върху личните имена у траките. София, 1965

- Бешевлиев, В.** 1971 – Веселин Бешевлиев. Към въпроса за произхода на името грък. – Български език, 1971, № 1, 73-78
- Бешевлиев, В.** 1971 а – Веселин Бешевлиев. Тракийски или латински местни имена? – Изв. Инст. за бълг. език, кн. XIX, 1971, 919-926
- Бешевлиев, В.** 1974 – Веселин Бешевлиев. Към въпроса за името Одесос. – Известия на народния музей – Варна, X, 1974, 3-7
- Бешевлиев, В.** 1983 – Веселин Бешевлиев. Името Pulpudeva. – В: Литературознание и фолклористика. В чест на 70-годишнината на академик Петър Динеков. София, 1983, 158-164
- Бешевлиев, В.** 1988 – Веселин Бешевлиев. За най-старото население на Одесос. – Известия на Народния музей – Варна. Книга 24 (39), Варна, 1988, 5-14
- Бешевлиев, В.** 1990 – Веселин Бешевлиев. Следи от предтракийски език. – Известия на Народния музей – Варна, 26 (41). Варна, Издателска къща “Галактика”, 1990, 9-20
- Бояджиев, Д.** 1978 – Д. Бояджиев. Към въпроса за типовете съставки, участващи в композицията на двусъставните тракийски имена. – В: *Thracia antiqua*, 4. София, 1978, 87-103
- Брагинская, Н. В.** 1993 – Н. В. Брагинская. Кто такие мирмидонцы? – В: Неклюдов, С. Ю., Новик, Е. С. (сост.). От мифа к литературе. Сборник в честь 75-летия Е. М. Мелетинского. Москва: Рос. ун-т, 1993, 231-256
- Буюклиев, Хр., Шаранков, Н.** 2002 – Христо Буюклиев, Николай Шаранков. Новооткрит епиграфски паметник за строителната дейност и обществения живот в Августа Траяна при Северите. – В: *Jubilaeus V*. Сборник в чест на проф. Маргарита Тачева. София, 2002, 82-93
- Буюклиев, Хр., Шаранков, Н.** 2004 [2006] – Христо Буюклиев, Николай Шаранков. Два новооткрити надписа от Пизос”. – *Епохи*, 1-2 / 2004 [2006], 199-211
- Венедиков, И.** 1982 – Иван Венедиков. Тракийската топонимия в движение. Населението на Югоизточна Тракия. – В: Тракийски паметници. III. Мегалитите в Тракия. Част 2. Тракия Понтика. София, 1982, 32-170

- Витчак, К. Т.** 1989 – К. Т. Витчак. О первоначальных венетах. – В: Этимология. 1986-1987. Москва, 1989, 107-114
- Влахов, К.** 1984 – Кирил Влахов. Димитър Дечев – основател на тракологията у нас. – В: Thracia, VI. Serdicae, 1984, 5-10
- Влахов, К.** 1991 – Кирил Влахов. Езикова информация от надписите върху някои съдове от Рогозенското съкровище. – Годишник на Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Факултет по класически и нови филологии. Книга 1. Том 82, 1991, 5-21
- Врачу, Ар.** 1963 – Ар. Врачу. Актуальные вопросы изучения субстратных элементов румынского языка. – *Linguistique Balkanique* / Балканско езиковедие, VI, 1963, 119-132
- Врачу, Ар.** 1964 – Ар. Врачу. Рассуждения о дако-мизийском субстрате румынского языка. – *Linguistique Balkanique* / Балканско езиковедие, VIII, 1964, 15-45
- Врачу, Ар.** 1967 – Ар. Врачу. Современное состояние вопроса с субстратных элементах румынского языка. – *Linguistique Balkanique* / Балканско езиковедие, XI, 1967, 2, 21-56
- Гагова, К.** 2002 – Красимира Гагова. Тракия през българското средновековие. Историческа география. Второ допълнено и преработено издание. София: Университетско издателство “Св. Климент Охридски“, 2002, 356 с., 2 карти
- Георгиев, Вл.** 1955 – Владимир Георгиев. За произхода на древното население от североизточната част на Балканския полуостров. – ИАИ, 19, 1955
- Георгиев, Вл.** 1957 – Владимир Георгиев. Тракийският език. [БАН, Отделение за езиковедие, етнография и литература]. София: Издателство на БАН, 1957, 102 с.
- Георгиев, Вл.** 1958 – Владимир Георгиев. Най-старите славянски имена на Балканския полуостров. – БЕ, 1958, кн. 4-5, 321-342
- Георгиев, Вл.** 1958 а – Владимир Георгиев. Въпроси на българската етимология. София, 1958
- Георгиев, Вл.** 1960 – Владимир Георгиев. Българска етимология и ономастика. София, 1960
- Георгиев, Вл.** 1977 – Владимир Георгиев. Траките и техният език. София, 1977, 348 с.

- Георгиев, Вл.** 1978 – Владимир Георгиев. Вит, Витбол, Витоша. – Български език, 28, 1978, 519-520
- Георгиев, Вл.** 1986 – Владимир Георгиев. За надписите върху съдовете от Рогозен. – Народна култура, бр. 30, 25 юли 1986 г.
- Гиндин, Л. А.** 1967 – Леонид А. Гиндин. Язык древнейшего населения юга Балканского полуострова. Фрагмент индоевропейской ономастики. Москва, 1967
- Гиндин, Л. А.** 1974 – Леонид А. Гиндин. “Анатолийские” лексико-ономастические основы в ономастике древней Фракии. I. – В: Thracia. II. Serdicae, 1974, 361-366
- Гиндин, Л. А.** 1976 – Леонид А. Гиндин. Некоторые вопросы древнего балканского субстрата и адстрата. – В: Вопросы этногенеза и этнической истории славян и восточных романцев. Методология и историография. Москва, 1976
- Гиндин, Л. А.** 1977 – Леонид А. Гиндин. Лингвистический комментарий к упоминанию двух групп фракийских племен в “Илиаде”. – В: Балканский лингвистический сборник. Москва, 1977, 117-124
- Гиндин, Л. А.** 1978 – Леонид А. Гиндин. К возможности реконструкции фракийского языка на материале греко-римских надписей (’HPΩΣ) ΠΕΡΚΩΝΙΣ, resp. ΠΕΡΚΟΥΣ. – ВДИ, 1978, № 3
- Гиндин, Л. А.** 1978 а – Леонид А. Гиндин. Фракийское население и ономастика Малой Азии. – In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l’histoire et de la culture thrace. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 26-35
- Гиндин, Л. А.** 1981 – Леонид А. Гиндин. Древнейшая ономастика Восточных Балкан (Фрако-хетто-лувийские и фрако-малоазийские изоглоссы). София, 1981
- Гиндин, Л. А.** 1981 а – Леонид А. Гиндин. Реконструкция фракийского языка в трудах В. Томашека. – Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XXIV (1981), 1
- Гиндин, Л. А.** 1991 – Леонид А. Гиндин. Значение данных фракологии в комплексе проблем индоевропеистики. – В: Acta Associationis internationalis “Terra antiqua balcanica”. VI. Serdicae, 1991, 32-36

- Гочева, Зл.** 1998 – Златозара Гочева. Нови тракийски имена и епитети. – В: Jubilaeus. I. Юбилеен сборник в памет на акад. Д. Дечев. София, 1998, 35-38
- Десницкая, А. В.** [1984] 2004 – А. В. Десницкая. Сравнительное языкознание и история языков. Москва: УРСС, 2004, 348 с.
Преиздание на: **Десницкая, А. В.** Сравнительное языкознание и история языков. Ленинград, 1984.
- Дечев, Д.** 1927 – Димитър Дечев. Принос към трако-славянските езикови отношения. – В: Юбилеен сборник Борис Дякович. София, 1927, 311-317
- Дечев, Д.** 1954 – Димитър Дечев. Тракийски названия на нашите реки. – В: Известия на Института за български език, III, 1954, 267-283
- Димитров, П.** 1994 – Петър Димитров. Палеобалканският вокализъм. София, 1994
- Димитрова-Тодорова, Л.** 2006 – Лиляна Димитрова-Тодорова. Местните имена в Поповско. София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2006
- Дуриданов, И.** 1976 – Иван Дуриданов. Езикът на траките. София, 1976, 166 с.
- Дуриданов, И.** 1980 – Иван Дуриданов. Латински или тракийски (респ. дакийски) местни имена? – В: В чест на академик Владимир Георгиев. Езиковедски проучвания по случай седемдесет години от рождението му. София, 1980, 213-221
- Дуриданов, И.** 1984 – Иван Дуриданов. Значение на съвременната топонимия за тълкуването на тракийските езикови остатъци. – В: Thracia, VI. Serdicae, 1984, 17-20
- Дуриданов, И.** 1987 – Иван Дуриданов. Географски називи трачког порекла који снису посведочени у античким изворима (Методолошка питанја). – Зборник Шесте југословенске ономастичке конференције. Београд, 1987, 19-23
- Дуриданов, И.** 1991 – Иван Дуриданов. Значение лингвистических данных для вопросов этногенеза. – В: Acta Associationis internationalis “Terra antiqua balcanica”. VI. Serdicae, 1991, 42-46
- Дуриданов, И.** 2006 – Иван Дуриданов. Староевропейската хидронимия като извор за етногенезиса на балканските народи.

- В: Състояние и проблеми на българската ономастика. 8. Материали от национална конференция по ономастика (София, май 2004 г.). Велико Търново: Университетско издателство “Св. Св. Кирил и Методий”, 2006, 133-145
- Дьяконов, И. М.** 1981 – И. М. Дьяконов. К методике исследований по этнической истории (киммерийцы). – В: Этнические проблемы истории Центральной Азии в древности (II тысячелетие до н. э.). Москва, 1981, 90-100
- Иванчик, А. И.** 1996 – А. И. Иванчик. Киммерийцы. Древневосточные цивилизации и степные кочевники в VIII-VII веках до н. э. Москва, 1996, 324 с.
- Йорданов, К.** 1979 – Кирил Йорданов. Траки и киммерийци. – Векове, 1979, кн. 2, 30-36
- Йорданов, К.** 1981 – Кирил Йорданов. Етнонимите в Североизточна Тракия. – Векове, 1981, кн. 4, 61-67
- Калужская, И. А.** 1977 – И. А. Калужская. Проблема автохтонных элементов румынского языка. – В: Славянское и балканское языкознание. Античная балканистика и сравнительная грамматика. Москва: Издательство “Наука”, 1977, 130-145
- Калужская, И. А.** 1987 – И. А. Калужская. Библиография работ Леонида А. Гиндина. – Балканско езиковедие / Linguistique balkanique, XXX (1987), 3, 191-198
- Калужская, И. А.** 2001 – И. А. Калужская. Палеобалканские реликты в современных балканских языках. Москва: Индрик, 2001, 176 с.
- Крыкин, С. М.** 1978 – С. М. Крыкин. Траките и Боспор. Факти и хипотези. – Thracia antiqua. 4. София, 1978, 48-63
- Крыкин, С. М.** 1993 – С. М. Крыкин. Фракийци в античном Северном Причерноморье. Москва, 1993
- Латышев, В. В.** 1909 – В. В. Латышев. Pontica. СПб., 1909
- Лаучюте, Ю. А.** 1982 – Ю. А. Лаучюте. Словарь балтизмов в славянских языках. Ленинград, 1982
- Маразов, Ив.** 1987 – Иван Маразов. Одриските царски подаръци в трибалското царско съкровище. – Проблеми на културата, 1987, 1, 94-102

- Машов, С.** 1986 – С. Машов. Надписите върху съдовете от Рогозенското съкровище. – Изкуство, 1986, кн. 6, 41-45
- Миков, В.** 1943 – В. Миков. Произход и значение на имената на нашите градове и села. София, 1943
- Митрев, Г.** 2001 – Георги Митрев. Имената в долината на Средна Струма и религията като фактор за формирането на именната система през I – III в. – В: *Seminarium Thracicum*. 5. Втори академични четения в памет на академик Гаврил Кацаров. София, 2001, 199-210
- Михаила, Г.** 1974 – Г. Михаила. Фракийско-румънско-славянские лексические параллели. – В: *Thracia. II. Serdicae*, 1974, 285-294
- Михайлова, Б.** 2003 – Биляна Михайлова. УБМПУ “Височина”. – Review of Chairs of History at Law and History Faculty of South-West University – Blagoevgrad / Известия на Катедра Българска история и археология и Катедра Обща история – ЮЗУ “Неофит Рилски” – Благоевград, 1 / 2003, 154-159
- Младенов, Ст.** 1915 – Стефан Младенов. Имената на десет български реки. – Списание на Българската академия на науките, X, 1915, 41-70
- Младенов, Ст.** 1918 – Стефан Младенов. Имената на още десет български реки. – Списание на Българската академия на науките, XVI, 1918, 65-104
- Младенов, Ст.** 1927 – Стефан Младенов. Арда, Марица и Тунджа. – Юбилеен годишник на Народната библиотека в Пловдив, посветен на В. И. Дякович. София, 1927, 295-309
- Надель, Б.** 1963 – Б. Надель. Следы фракийского субстрата в иранских диалектах Северного Причерноморья (к проблеме киммерийского языка). – *Rocznik orientalistyczny*, XXVI, 1963, 2, 120-140
- Нерознак, В. П.** 1972 – В. П. Нерознак. К реконструкции палеобалканского ономастического ареала. – В: *XI Congrès International des sciences onomastiques. Resumés des communications*. Sofia, 1972
- Нерознак, В. П.** 1977 – В. П. Нерознак. Принципы исследования палеобалканской ономастики. – В: *Историческая ономастика*. Москва: Наука, 1977, 27-48

- Нерознак, В. П.** 1978 – В. П. Нерознак. Палеобалканские языки. Москва, 1978
- Нерознак, В. П.** 1978 а – В. П. Нерознак. Словарь Гезихия как источник изучения древних реликтовых индоевропейских языков. – Вопросы языкознания, 1978, № 4, 58-67
- Откупщиков, Ю. В.** 1973 – Ю. В. Откупщиков. Балкано-малоазийские топонимические изоглоссы. – В: Балканское языкознание. Москва, 1973, 3-29
- Откупщиков, Ю. В.** 1983 – Ю. В. Откупщиков. Палеобалканские элементы в микенской фонетике. – В: Concilium Eirene XVI. Ed. P. Oliva, A. Frolikova. Vol. 3. Praha, 1983, 145-150
- Откупщиков, Ю. В.** 1983 а – Ю. В. Откупщиков. Догреческие -ss- топонимы и антропонимы: Словообразовательный и этимологический анализ. – В: Славянское и балканское языкознание: Проблемы языковых контактов. Москва, 1983, 61-66
- Откупщиков, Ю. В.** 1986 – Ю. В. Откупщиков. Догреческий топоним Рбснбу(у)пт и индоевропейское словообразование. – В: Вопросы языка и литературы народов балканских стран. Ленинград, 1986, 125-135
- Откупщиков, Ю. В.** 1988 – Ю. В. Откупщиков. Догреческий субстрат. У истоков европейской цивилизации. Ленинград, 1988
- Откупщиков, Ю. В.** 1998 – Ю. В. Откупщиков. Балто-балканские ономастические изоглоссы. – В: Санкт-Петербургский университет. Филологический факультет. XXVII межвузовская научно-методическая конференция преподавателей и аспирантов. Секция баллистики. 10-12 марта 1998 г. Тезисы докладов. Санкт-Петербург, 1998, 29-31
- Откупщиков, Ю. В.** 2001 – Ю. В. Откупщиков. Opera philologica minora (Античная литература. Языкознание). СПб.: Наука, 2001
- Попов, Вл.** 1975 – Владимир Попов. Некоторые проблемы этноисторических связей между Балканским полуостровом и Малой Азией до конца II тыс. до н. э. – Studia Thracica, I. София, 1975, 7-19

- Попов, Вл.** 1979 – Владимир Попов. Етнически движения от Тракия към Мала Азия до VII - VI в. пр. н. е. – В: България в света от древността до наши дни. Т. 1. София, 1979, 109-114
- Попов, Вл.** 1980 – Владимир Попов. Някои проблеми на миграционните движения през II-то хил. пр. н. е. по Долнодунавския басейн. – В: 75 години музейно дело в Русенски окръг. Русе, 1980, 29-35
- Порциг, В.** 1964 – В. Порциг. Членение индоевропейской языковой области. Перевод с немецкого А. Ю. Брауде и В. М. Павлова. Москва: Прогресс, 1964, 327 с.
- Пырванова, Е.** 1978 – Елена Пырванова. Недавно открытые фракийские местностные названия в Карловской топонимии. – In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 147-152
- Рангочев, К.** 2006 — Константин Рангочев. “Веда словена” и Михаил Арнаудов. — В: Академик Михаил Арнаудов - ученият и творецът. Сборник с научни изследвания. Съставители: Албена Георгиева, Веселка Тончева, Рая Кунчева, Васил Балеvски. София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2006
- Римша, В. П.** 1986 – В. П. Римша. Фракийци. – В: Системы личных имен у народов мира. Москва: Главная редакция восточной литературы, 1986, 378-380
- Римша, В. П.** 1986 а – В. П. Римша. Иллирийци. – В: Системы личных имен у народов мира. Москва: Главная редакция восточной литературы, 1986, 375-377
- Сарафов, Т.** 1974 – Тодор Сарафов. Тракийските сатри. Принос към етногенезиса на тракийските племена. – Годишник на Софийския университет, Филологически факултет, т. 67, 1974, 119-191
- Славова, Мирена.** Фонема и графема – случаят с тракийския език. – В: Societas Classica. Култури и религии на Балканите, в Средиземноморието и Изтока. II. Велико Търново: Университетско издателство “Св. Св. Кирил и Методий”, 2007, 7-15
- Тачева, М.** 1986 – Маргарита Тачева. Проблеми и становища по историческата интерпретация на Рогозенското съкровище. – ИПр., 1986, кн. 12, 15-30

- Телегин, Д. Я.** 1990 – Д. Я. Телегин. Иллирийские и фракийские гидронимы правобережной Украины в свете археологических исследований. – ВЯ, 1990, № 4, 46-60
- Тончева, Г.** 1973 – Горанка Тончева. Състояние на проучванията върху произхода на траките. – ИПр, XXIX, 1973, кн. 5, 99-106
- Топоров, В. Н.** 1966 – В. Н. Топоров. Об одной “ятвяжской” мифологеме в связи со славянской параллелью. – Acta Baltico-Slavica. 3. Baltica in honorem Iohannis Otrębski. Edenda curaverunt Thaddéus Lehr-Spławiński, Georgius Antoniewicz, Tamara Buch, Thaddéus Milewski, Iohannes Safarewicz, Halina Turska. Białystok, 1966, 143-149
- Топоров, В. Н.** 1973 — В. Н. Топоров. К фракийско-балтийским языковым параллелям. I. – В: Балканское языкознание. Москва, 1973
- Топоров, В. Н.** 1975 — В. Н. Топоров. Прусский язык. Словарь. А-Д. Москва: Издательство “Наука”, 1975
- Топоров, В. Н.** 1977 — В. Н. Топоров. К фракийско-балтийским языковым параллелям. II. – В: Балканский лингвистический сборник. Москва, 1977, 59-116
- Топоров, В. Н.** 1977 а — В. Н. Топоров. Мпхубй “Музы”: соображения об имени и предыстории образа (к оценке фракийского вклада). – В: Славянское и балканское языкознание. Античная балканистика и сравнительная грамматика. Москва: Издательство “Наука”, 1977, 28-86
- Топоров, В. Н.** 1979 — В. Н. Топоров. Прусский язык. Словарь. Е – Н. Москва: Издательство “Наука”, 1979
- Топоров, В. Н.** 1984 – В. Н. Топоров. Еще раз о древних западнобалканско-балтийских языковых связях в ареальном аспекте. – В: Славянское и балканское языкознание. Язык в этнокультурном аспекте. Москва, 1984, 10-25
- Топорова, Т. В.** 1996 — Т. В. Топорова. Культура в зеркале языка: древнегерманские двучленные имена собственные. Москва, 1996
- Тодоров, Т.** 1984 – Тодор Тодоров. Библия Бесика (социолингвистична студия за тракийския език в късната античност). – Thracia, VI. Serdicae, 1984, 259-275

- Фалилеев, А. И.** 2002 – А. И. Фалилеев. К вопросу о передвижении согласных во фракийском языке. – В: Материалы конференции, посвященной 90-летию А. В. Десницкой. СПб.: Наука, 2002, 236-240
- Фалилеев, А. И.** 2003 – А. И. Фалилеев. **Perburidava*: восточные ассоциации (к интерпретации одного палеобалканского топонима). – В: В поисках “ориентального” на Балканах [Балканские чтения 7]. Москва, 2003, 15-17
- Фалилеев, А. И.** 2003 а – А. И. Фалилеев. *Miscellanea onomastica*. – В: Индоевропейское языкознание и классическая филология. VII Материалы чтений памяти профессора Иосифа Моисеевича Тронского, 16-18 июня 2003 г. Отв. ред. член-корр. РАН Н. Н. Казанский. СПб.: Наука, 2003, 213-218 <<http://iling.nw.ru/tronsky7/>>
- Фол, Ал.** 1986 – Александър Фол. Одриски и трибалски царе от Рогозенските надписи. – Векове, 1986, кн. 4
- Фол, Ал.** 1988 – Александър Фол. Преглед на книжнината върху Рогозенското съкровище между януари 1986 и април 1987 г. – Векове, 1988, кн. 3, 76-79
- Цветкова, Ю. М.** 2004 – Юлия Милчева Цветкова. Проблеми на историята на Тракийския Херсонес в предримската епоха (до 2 в. пр. Хр.). Автореферат на дисертация за присъждане на образователната и научна степен “Доктор”. София, 2004
- Цымбурский, В. Л.** 1985 – В. Л. Цымбурский. Древнебалканские мифологические истоки гомеровского рассказа об Автоликe. – ВМУ. Серия 9. Филология, 1985, № 4, 62-68
- Цымбурский, В. Л.** 1996 – В. Л. Цымбурский. Гомеровский эпос и легендарная традиция Анатолии. – В: Азия. Диалог цивилизаций. СПб., 1996
- Цымбурский, В. Л.** 2003 – В. Л. Цымбурский. Этно- и лингвогенез Трои как преломление индоевропейской проблемы (К 75-летию со дня рождения Л. А. Гиндина). – Вопросы языкознания, 2003, № 3, 15-30
- Шаранков, Н.** 2002 [2003] – Николай Шаранков. Паметник на култа към Антиной от Филипопол. – Годишник на НБУ,

- Департамент Средиземноморски и източни изследвания, 1, 2002 [2003], 164-168
- Шаранков, Н.** 2003 – Николай Шаранков. Изображенията на Орфей от българските земи в светлината на литературната традиция. – Известия на ЮЗУ – Благоевград, 1, 2003, 100-117
- Шаранков, Н.** 2004 – Николай Шаранков. Бележки и допълнения към няколко надписа от Филипопол. – Годишник на Археологически музей – Пловдив, IX / 2, 2004, 146-159
- Шаранков, Н.** 2004 а – Николай Шаранков. Свещената герусия във Филипопол. – Годишник на Нов Български Университет, Департамент Средиземноморски и източни изследвания, 2, 2004, 198-208
- Шаранков, Н.** 2005 – Николай Шаранков. Надписът на герусиаста Аврелий Сострат от Филипопол и елинизацията в Тракия. – В: ФЭчнз гсбммбфйкЮ. Сборник изследвания в чест на Стойна Пороманска. София, 2005, 278-289
- Шаранков, Н.** 2006 – Николай Шаранков. Максим от Апамея, любимец на Тракия и света. – В: Spartacus II. 2075 години от въстанието на Спартак. Велико Търново, 2006, 325-334
- Шелов-Коведяев, Ф. В.** 1985 – Ф. В. Шелов-Коведяев. История Боспора в VI-IV вв. до н. э. – В: Древнейшие государства на территории СССР. Материалы и исследования. 1984 год. Москва, 1985, 5-187
- Широков, О. С.** 1986 – О. С. Широков. Палеобалканские глоттогенетические связи. – В: Вопросы языка и литературы народов балканских стран. Межвузовский сборник. Ленинград, 1986, 135-148
- Широков, О. С.** 1990 – О. С. Широков. Введение в балканское языкознание. Москва, 1990
- Янакиева, С.** 1979 – Светлана Янакиева. Към хронологията на тракийските селищни имена с втора съставка -всйб. – В: Thracia antiqua, 5. Sofia, 1979, 175-182
- Янакиева, С.** 1982 – Светлана Янакиева. Античните извори и хронологията на тракийските селищни названия. – В: Thracia antiqua, 8. София, 1982

- Янакиева, С.** 1983 – Светлана Янакиева. Тракийският град Крестон. – В: *Thracia antiqua*, 9. Sofia, 1983, 103-113
- Янакиева, С.** 2003 – С. Янакиева. Научно наследство болгарского академика Д. Дечева. – В: *Индоевропейское языкознание и классическая филология. VII Материалы чтений памяти профессора Иосифа Моисеевича Тронского*, 16-18 июня 2003 г. Отв. ред. член-корр. РАН Н. Н. Казанский. СПб.: Наука, 2003 <<http://iling.nw.ru/tronsky7/219.pdf>>
- Янакиева, С.** 2003 а – Светлана Янакиева. Предгръцкият субстрат като социолингвистичен и етнолингвистичен проблем. – В: *Seminarium Thracicum*. 5. Втори академични четения в памет на академик Гаврил Кацаров. София, 2001, 47-55
- Янакиева, С.** 2004 – Светлана Янакиева. Давлида – един тракийски град в сърцето на Гърция. – В: *Cultura animi*. Изследвания в чест на Анна Николова. София: Издателство “Изток - Запад”, 2004, 100-105
- Arkwright, W. G.** 1918 – W. G. Arkwright. Lycian and Phrygian names. – *Journal of Hellenic Studies*, Vol. 38 (1918), 45-73
- Băltăceanu, M.-Fr.** 1982 – Maria-Francisca Băltăceanu. Arménien et daco-mésien. – In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie* (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris – Roma – Montreal – Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 186-192
- Basanavičius, J.** 1898 – J. Basanavičius. Lietuviszkai Trakiszkos studijos [Kn.] I. Parasze d-r. J. Basanaviczius. Shenandoh, Pa, 1898, 123 [6] p.
- Basanavičius, J.** 1921 – J. Basanavičius. Apie trakų prygų tautystę ir jų atsiklimą Lietuvon: Etnologijos tyrinėjimas. D. 1. Vilnius, 1921, 168 p.
- Basanavičius, J.** 1921 a – J. Basanavičius. Traks ir lietuvis mytologijos smulkmenos. Vilnius, 1921, 47 p.
- Basanavičius, J.** 1923 – J. Basanavičius. Seniausias lietuvių kalbos paminklas. Vilnius, 1923, 15 p.
- Basanavičius, J.** 1926 – J. Basanavičius. Iš senovų lietuvių mitologijos. Vilnius, 1926
- Basanavičius, J., und Srba, A.** 1925 – J. Basanavičius und A. Srba. Ueber die Sprachverwandschaft der alten Thraker und heutigen Litauer. – *Lietuvių Tauta*, III (3), Vilnius, 1925

- Beekes, R. S. P.** 2001 — Robert S. P. Beekes. Rec. ad: De Simone, C. I Tirreni a Lemnos. Evidenza linguistica e tradizioni storiche. Firenze: Olschki, 1996, 117 pp. — Mnemosyne, vol. LIV, 2001, Fasc. 3, 359-364
- Beekes, R. S. P.** 2003 — Robert S. P. Beekes. Pre-Greek. A Language reconstructed (second version, November 2003). — <http://iiasnt.leidenuniv.nl/ied/pdf/pre-greek.pdf> (accessible October 2004)
- Beševliev, V.** 1959 — Veselin Beševliev. Nachträge zu den thrakischen Sprachresten. — Linguistique balkanique, I, 1959, 65-68
- Beševliev, V.** 1961 — Veselin Beševliev. Die Thraker im ausgehenden Altertum. — Studii Clasice, III, 1961, 251-263
- Beševliev, V.** 1961 a — Veselin Beševliev. Amlaidina und Sippe. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, II/2, 1961, 67-76
- Beševliev, V.** 1962 — Veselin Beševliev. Le nom antique de Sveti Vrač (Bulgarie) — siège épiscopal au VIe siècle. — Byzantinoslavica, XXIII, 1962, 1-5
- Beševliev, V.** 1962 a — Veselin Beševliev. Thrakische Personennamen mit lateinischen Suffixen. — Živa Antika, XII, 1962, 93-94
- Beševliev, V.** 1963 — Veselin Beševliev. Griechische theophore Personennamen und lateinische Spitznamen der Thraker. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, VI, 1963, 61-70
- Beševliev, V.** 1965 — Veselin Beševliev. Inschrift in unbekannter Sprache aus Nordbulgarien. — Glotta, XLIII, 1965, 317-322
- Beševliev, V.** 1965 a — Veselin Beševliev. Inschrift in unbekannter Sprache aus Bulgarien. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XI / 1, 1965, 5-7
- Beševliev, V.** 1967 — Veselin Beševliev. Tavernen als Kastellnamen bei Prokop. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XII, 1967, 101-111
- Beševliev, V.** 1968 — Veselin Beševliev. Ein Verkannter thrakischer Ortsname. — Известия на Института за български език, 16, 1968, 75-77
- Beševliev, V.** 1970 — Veselin Beševliev. Untersuchungen über die Personennamen bei den Thrakern. Amsterdam, 1970
- Beševliev, V.** 1970 a — Veselin Beševliev. Zur Deutung der Kastellnamen in Prokops Werk "De aedificiis". Amsterdam, 1970

- Beševliev, V.** 1972 — Veselin Beševliev. Zur Chronologie der thrakischen Siedlungsnamen. — In: II Congrès des études sud-est européennes. Athènes, 1970, Actes 2. Athènes, 1972, 277-286
- Beševliev, V.** 1980 — Veselin Beševliev. Die Stadtnamen Plovdiv und Plovdiv. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XXIII/1, 1980
- Beševliev, V.** 1990 — Veselin Beševliev. Κενδριος. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XXXIII (1990), No 3-4
- Beševliev, V.** 1990 a — Veselin Beševliev. Vorthrakisch? — Balkan Studies (Thessaloniki). Volume 31, 1990, Number One, 47-50
- Beševliev, V.** 1990 b — Veselin Beševliev. Miscellen. — In: Studia in honorem Borisi Gerov. Sofia, 1990, 17-29
- Beševliev, V.** 1995 — Veselin Beševliev. Θεός Σουρεγεθης. - In: Studia in honorem Georgii Mihailov. Sofia, 1995, 55-58
- Best, J. G. P.** 1976 — Jan G. P. Best. Die Süd-Thraker in der Bronzezeit. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 1. Plovdiv, 4-19 Octobre 1974. Sofia, 1976, 164-167
- Białuński, G.** 1993 — G. Białuński. Bogini Kurko — główny kult Galindii. — Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1993, nr 1, 2-10
- Bojadžiev, D.** 1993 — Dimităr Bojadžiev. De l'unité du système anthroponymique de la langue thrace. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 6. Plovdiv, 10-22 Octobre 1986. Sofia, 1993, 28-31
- Bolling, C. M.** 1906 — C. M. Bolling. The etymology of Odysseus. — American Journal of Philology, 1906, No 30
- Bosnakov, K.** 1999 — Konstantin Bosnakov. Identification archéologique et historique de l'emporion de Pistiros en Thrace. — Bulletin de Correspondence Hellenique, tome 123 / 1 (1999), 319-329
- Boyadzhev, D.** 2002 — Dimitar Boyadzhev. ΖΙΛΗΣ ΠΥΡΟΥΛΑ (a new reading of IGBulg. 5913 = 2289). — In: Jubilaeus V. Сборник в чест на проф. Маргарита Тачева. София, 2002, 79-81
- Bravo, B., et Chankowski, A. S.** 1999 — Benedetto Bravo et Andrzej S. Chankowski. Cités et emporia dans le commerce avec les barbares à la lumière du document dit à tort "inscription de Pistiros". — Bulletin de Correspondence Hellenique, tome 123 / 1 (1999), 275-317

- Bredow, I. von.** 1984 — Iris von Bredow. Ethnonyme und geographische Bezeichnungen der Thraker bei Homer. — In: Contributions au IVe Congrès internationale de thracologie (Rotterdam, Septembre, 21-26, 1984). Sofia, 1984, 48-58
- Brixhe, Cl., Panayotou, A.** 1994 — Cl. Brixhe, A. Panayotou. Le Thrace. — In: Bader, Fr. (Éd.). Langues indo-européennes. C. N. R. S. Paris, 1994, 179-203
- Cankova-Petkova, G.** 1974 — G. Cankova-Petkova. Sur le sort de quelques toponymes mentionnées par Procope. — In: Thracia. II. Serdicae, 1974, 281-283
- Černeva, Sl., Sharankov, N.** 2005 — N. Sharankov, Sl. Černeva. Heros Spartokos. — In: Thracia, XVI. Sofia, 2005, 223-233
- Chankowski, V., et Domaradzka, L.** 1999 — Véronique Chankowski, et Lidia Domaradzka. Réédition de l'inscription de Pistiros et problèmes d'interprétation. — Bulletin de Correspondence Hellénique, tome 123 / 1 (1999), 247-258
- Срепajać, L.** 1966 — L. Срепajać. Ἀβαντες, Βάντιοι ~ Ἀμαντες, Ὀδό-μαντες. — Zeitschrift für Balkanologie, IV, 1966, 20-26
- Dečev, D.** 1960 — D. Dečev. Charakteristik der thrakischen Sprache. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, II, 1960, 145-213
- Detschew, D.** 1952 — D. Detschew. Charakteristik der thrakischen Sprache. Sofia, 1952
- Detschew, D.** 1957 — D. Detschew. Die Thrakischen Sprachreste. Wien, 1957
- Detschew, D.** 1976 — D. Detschew. Die Thrakischen Sprachreste. 2. Auflage mit Bibliographie 1955-1974, von Ž. Velkova [Österr. Akad. Wiss. Schriften der Balkankommission. Linguistische Abt. Vol. XIV]. Wien, 1976
- Dimitrov, Petăr A.** 1995 — Petăr A. Dimitrov. The Ancient Balkan Languages: The Problem of the Structure of the Root. — In: Thracia, 11. Studia in honorem Alexandri Fol. Serdicae, 1995, 157-162
- Domaradzka, L.** 1999 — Lidia Domaradzka. Monuments épigraphiques de Pistiros. — Bulletin de Correspondence Hellénique, tome 123 / 1 (1999), 347-358

- Duridanov, Iv.** 1966 — Ivan Duridanov. Baltisch-Thrakische Parallelen. — In: *Studia linguistica slavica baltica*. Lund, 1966, 55-59
- Duridanov, I.** 1969 — Ivan Duridanov. Thrakisch-baltischen Sprachbeziehungen. Erster Teil. Die thrakisch- und dakisch-baltischen Beziehungen. Sofia, 1969
 Публикувано в: *Балканско езиковзнание / Linguistique balkanique*, XIII, 2.
- Duridanov, Iv.** 1972 — Ivan Duridanov. Die Stellung des Thrakischen im Kreise der indoeuropäischen Sprachen. — *Thracia*, I. Primus congressus studiorum thraciorum. Sofia, 1972, 231-247
- Duridanov, Iv.** 1974 — Ivan Duridanov. Zur Etymologie des Wortes (h)urda. — *Балканско езиковзнание / Linguistique balkanique*, XVII, 1974, а 1, 51-62
- Duridanov, Iv.** 1975 — Ivan Duridanov. Thrakische Eigennamen in den mykenischen Texten. — *Балканско езиковзнание / Linguistique balkanique*, XXVIII, 1, Sofia, 1975, 5-12
- Duridanov, Iv.** 1978 — Ivan Duridanov. Thrakische Personennamen im Flussgebiet des Axios. — In: *Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 147-152
- Duridanov, Iv.** 1982 — Ivan Duridanov. Thrakisch-Dakische Sprachkontakte. — In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976)*. Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 163-166
- Duridanov, Iv.** 1985 — Ivan Duridanov. Die Sprache der Thraker. Neuried, 1985
- Duridanov, Iv.** 1985 a — Ivan Duridanov. Der Flussname *Tonzos* und der Frikativlaut ž im Thrakischen. — In: *Thracia*, 7. Serdicae, 1985, 248-249
- Duridanov, Iv.** 1986 — Ivan Duridanov. Onomastic relations between Thrace and Bithynia (Asia Minor). — In: *4-th International Thracian Conference. The Bronze Age in the Thracian Lands and beyond*. Boston, 7-10 June 1984. Milan: Dragan European Foundation, 1986, 389-398

- Duridanov, Iv.** 1987 — Ivan Duridanov. Probleme der thrakischen Sprache II. — Балканско езикознание / Linguistique Balkanique, XXX (1987), 3, 137-146
- Duridanov, Iv.** 1992 — Ivan Duridanov. Zum 65. Geburtstag von L. A. Gindin. — *Ářĕĕřínĕĭ ĭčĕĕřírĭčĭ* / Linguistique balkanique, XXXV (1992), 1-2, 81-85
- Duridanov, Iv.** 1993 — Ivan Duridanov. Brygische Spuren im Thrakischen Sprachgebiet. — Orpheus. Journal of Indo-European and Thracian Studies. 3. Sofia University Press, 1993
- Duridanov, Iv.** 1993 a — Ivan Duridanov. Noms géographiques d'origine thrace ou dace. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 6. Plovdiv, 10-22 Octobre 1986. Sofia, 1993, 56-58
- Duridanov, Iv.** 1995 — Ivan Duridanov. Thrak. DEVA, DIVA. — In: Studia in honorem Georgii Mihailov. Sofia, 1995, 169-173
- Duridanov, Iv.** 1996 — Ivan Duridanov. Zur kurländischen Toponymie. — Baltistica, 31 / 2 (1996), 227-229
- Duridanov, Iv.** 1997 — Ivan Duridanov. Zum Vokalismus des Dakischen. — Orpheus, 7 (1997), 79-82
- Dyer, R.** 1974 — Robert Dyer. Matoas, the Thraco-Phrygian name for the Danube, and the IE root *madw. — Glotta, 52, 1974, 91-95
- Elderkin, G. W.** 1936 — G. W. Elderkin. Dionysos Eleutheros and Liber. — Classical Philology, Vol. 31, July 1936, No 3, 259-261
- Falileyev, A. I.** 2001 — A. I. Falileyev. Ὀλοδορις: Celtic or Thracian? — Beiträge zur Namenforschung, Band 36, 2001, Heft 3 / 4, 263-267
- Falileyev, A. I.** 2002 — A. I. Falileyev. Thracian Δρουσιπαρα. — Acta Onomastica, 43 (2002), 19-22
- Ferri, S.** 1974 — Silvio Ferri. Le grande migrazioni indoeuropee del II millennio A. E.; Il fenomeno della "tripartizione Thracia". — In: Thracia. II. Serdicae, 1974, 33-39
- Fol, A.** 1987 — Alexander Fol. Zum 60. Jubiläum L. A. Gindins. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XXX (1987), 3, 189-190
- Fol, A.** 1989 — Alexander Fol. The Royal Inscriptions on the Silver Vessels from Rogozen. — In: The Rogozen Treasure. Papers of the English-Bulgarian Conference, 12 March 1987. London, 1989, 33-37

- Georgiev, V. I.** 1941 — V. I. Georgiev. Vorgriechische Sprachwissenschaft. Sofia, 1941
- Georgiev, V. I.** 1945 — V. I. Georgiev. Vorgriechische Sprachwissenschaft. Lief. 2. Sofia, 1945
- Georgiev, V. I.** 1959 — V. I. Georgiev. Die Herkunft der Namen der größten Flüsse der Balkanhalbinsel und ihre Bedeutung zur Ethnogenese der Balkanvölker. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, I, 1959, 5-16
- Georgiev, V. I.** 1960 — V. I. Georgiev. The genesis of the Balkan Peoples. — The Slavonic and East European Review, 44, no. 103, 1960, 285-297
<<http://www.kroraina.com/vg/vg.html>>
- Georgiev, V. I.** 1960 a — V. I. Georgiev. Albanisch, Dakisch-Mysisch und Rumänisch. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, II, 1960, 1-19
- Georgiev, V. I.** 1961 — V. I. Georgiev. Die indoeuropäische Herkunft der ältesten Flußnamen der Balkanhalbinsel. — In: VI. Internationaler Kongreß für Namenforschung. Kongreßberichte. Bd. II, 1961, 308-310
- Georgiev, V. I.** 1961 a — V. I. Georgiev. Sur l'ethnogenèse des peuples balkaniques — le dace, l'albanais et le roumain. — Studii Clasice, III, 1961, 23-27
- Georgiev, V. I.** 1961/62 — V. I. Georgiev. Dak. Δρουβητής, Dru / obeta /e/ = rum. Druete "Holz". — Зборник за филологију и лингвистику, IV / V, Novi Sad, 1961/1962, 85-86
- Georgiev, V. I.** 1965 — V. I. Georgiev. Le dace comme substrat de la langue roumaine. — Revue roumaine de linguistique, X, 1965, а 1-3, 75-80
- Georgiev, V. I.** 1965 a — V. I. Georgiev. L'origine des termes roumains măgură et pîrîu. — In: Omagiu lui Al. Rosetti. Bucureşti, 1965, 287-290
- Georgiev, V. I.** 1966 — V. I. Georgiev. Die europäische Makrohydronime und die Frage nach der Urheimat der Indoeuropäer. — In: Proceedings of the Eight International Congress of Onomastic Sciences. The Hague — Paris, 1966, 188-195
- Georgiev, V. I.** 1972 — V. I. Georgiev. Orpheus und Thamyras. — In: Thracia, I. Sofia, 1972, 245-247

- Georgiev, V. I.** 1974 — V. I. Georgiev. Prinzipien der Deutung der thrakischen zweistämmigen Personennamen. — Балканско езикознание / Linguistique Balkanique, XVII, 1974, No 3, 5-21
- Georgiev, V. I.** 1975 — V. I. Georgiev. Die Thrakischen Götternamen. Ein Beitrag zur Religion des alten Thraker. — Балканско езикознание / Linguistique balkanique, XVIII (1975), No 1
- Georgiev, V. I.** 1978 — V. I. Georgiev. L'Anthroponymie thrace. L'État actuel des recherches. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 7-19
- Georgiev, V. I.** 1981 — V. I. Georgiev. Introduction to the History of the Indo-European Languages. Sofia, 1981
- Georgiev, V. I.** 1982 — V. I. Georgiev. L'état actuel de la linguistique thrace. Thrace et Dace. — In: Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 24-34
- Gindin, L. A.** 1971 — Leonid A. Gindin. Le pélasgique et le thrace (les données linguistiques). — In: Studia Balcanica, 5. Sofia, 1971, 237-242
- Gindin, L. A.** 1990 — Leonid A. Gindin. Keteioi (=Hittites) and Paiones (// Proto-Armenians) — Allies of Troy. — Orpheus. Journal of Indo-European, Palaeo-Balkan and Thracian Studies, 1990/0, 64-72
- Gočeva, Z.** 1989 — Zlatozara Gočeva. Neue Thrakische Namen und Epithete. — Linguistique Balkanique / Балканско езикознание, XXXII (1989), 2, 113-117
- Gočeva, Z.** 1992 — Zlatozara Gočeva. Les épithètes du Cavalier Thrace. — Linguistique Balkanique / Балканско езикознание, XXXV (1992), 3-4, 155-180
- Gočeva, Z.** 2002 — Zlatozara Gočeva. Le dieu thrace Δρυγείος. — Orpheus, 10. Sofia, 2002, 45-49
- Gross, G.** 1999 — Gaston Gross. Élaboration d'un dictionnaire électronique. — Bulletin de la Société de Linguistique de Paris, 94, 1999, 113-138
- Hamp, E. P.** 1974 — Eric P. Hamp. Albanian and Baltic as Clues to Thracian. — In: Thracia. II. Serdicae, 1974, 367-368

- Hamp, E. P.** 1982 — Eric P. Hamp. Thracian, Dacian, and Albanian-Romanian correspondences. — In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976)*. Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 182-185
- Hubschmid, J.** 1971 — Johannes Hubschmid. Eléments préromans du romain. — In: *Actele celui de al 12 Congres internațional de lingvistică și filologie*. București, 1971, 975-979
- Hubschmid, J.** 1982 — Johannes Hubschmid. Die Erforschung sprachlicher Substrate, besonders im Rumänischen. — In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976)*. Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 334-339
- Ilievski, P. Hr.** 1969 — P. Hr. Ilievski. Myc. pu-zo. — *Živa antika*, 19 (1969)
- Janakieva, S.** 1988 — Svetlana Janakieva. Skokelenoi — ein thrakischer Göttername aus einer wiederentdeckten Inschrift. — In: *Thracia, VIII*. Sofia, 1988, 119-121
- Janakieva, S.** 1990 — Svetlana Janakieva. Stratigraphie der Angaben über die thrakischen Ortsnamen in den antiken Quellen. — In: *Thracia, IX*. Sofia, 1989, 122-136
- Janakieva, S.** 1990 — Svetlana Janakieva. Apparition, diffusion et variantes des noms de lieux thraces í deuzičme thème — ΔΑΒΑ, - ΔΑΥΑ. — In: *Studia in honorem Borisi Gerov*. Sofia, 1990
- Janakieva, S.** 1995 — Svetlana Janakieva. Phonetische und Toponymische Entsprechungen in den Paläobalkanischen Sprachen. — In: *Studia in honorem Georgii Mihailov*. Sofia, 1995, 241-244
- Janakieva, S.** 1998 — Svetlana Janakieva. Der paläobalkanische ethnolinguistische Raum. — In: *The Thracian World at the Roads of Civilizations. Proceedings of the Seventh International Congress of Thracology, 20-26 May 1996, Constanța — Mangalia — Tulcea, II*. București, 1998, 289-299.
- Janakieva, S.** 1999 — Svetlana Janakieva. Der Name des Fabeldichters Äsop. — *Orpheus*, 9 (1999), 47-50

- Janakieva, Svetlana, and Dimitrov, Petăr A.** 1996 — Svetlana Janakieva and Petăr Dimitrov. Thesaurus Linguae Thracicae. I. Herodotus and the Logographs. — *Orpheus*, 6 (1996), 89-108
- Jordanov, K.** 1996 — K. Jordanov. The Political History of the Odrysian Kingdom 359-339 B. C. — In: Pistiros, I. Excavations and Studies. Prague, 1996, 223-240
- Kaczyńska, E.** 1996 — Elwira Kaczyńska. Callimachus, Hesychius and two Thracian glosses (Notes on one transmissional way of Thracian vocabulary). — *Orpheus*, 6 (1996), 21-23
- Karaliunas, S. K.** 1971 a — S. K. Karaliunas. Trakiškosios lituvių kilmės teorija. — *Pergalė*, 1971, No 1, 140-150
- Karaliunas, S. K.** 1971 b — S. K. Karaliunas. Dar karta apie lituvis kilm. — *Moksla ir gyvenimas*, 1971, No 1, 17-19
- Katičić, R.** 1976 — Radoslav Katičić. Ancient Languages of the Balkans. Part one. The Hague — Paris: Mouton, 1976
- Krahe, H.** 1925 — H. Krahe. Die alten Balkanillyrischen geographischen Namen. Heidelberg, 1925
- Krahe, H.** 1929 — H. Krahe. Lexikon altillyrischen Personennamen. Heidelberg, 1929
- Krahe, H.** 1963 — H. Krahe. Die Struktur der alteuropäischen Hydronimie. — *Akad. der Wissenschaften und der Literatur. Abhandlungen der Geistes- und sozialwissenschaftlichen Klasse*, Jg. 1962, Nr. 5, 1963, 285-342
- Kretschmer, P.** 1924 — P. Kretschmer. Das nt-suffix. — *Glotta*, 13 (1924), 84-106
- Lascu, N.** 1967 — N. Lascu. Sur la signification ethnique de "Daos". — В: *Античное общество. Труды конференции по изучению проблем античности*. Москва, 1967, 248-253
- Lochner-Hüttenbach, F.** 1960 — Fritz Lochner-Hüttenbach. Die Pelasger. Wien: Gerold & Co., 1960, 190 S.
- Lochner-Hüttenbach, F.** 1972 — Fritz Lochner-Hüttenbach. Zum Ortsnamen Getistyron. — *Sprache*, 18, 1972, 196-198
- Loukopoulou, L.** 1999 — Louisa Loukopoulou. Sur le statut et l'importance de l'emporion de Pistiros. — *Bulletin de Correspondence Hellénique*, tome 123 / 1 (1999), 359-371

- Marot, K.** 1960 — K. Marot. Odysseus-Ulixes. — *Acta antiqua Academiae Hungaricae*, 1960, No 8, 2-6
- Mayer, H. E.** 1992 — Harvey E. Mayer. Dacian and Thracian as southern Baltoidic. — *Lituanus*. Lithuanian quarterly journal of arts and sciences, volume 38, no. 2
- Mayer, H. E.** 1996 — Harvey E. Mayer. South Baltic. — *Lituanus*. Lithuanian quarterly journal of arts and sciences, Volume 42, Summer 1996, No 2
- Mayer, H. E.** 1997 — Harvey E. Mayer. Balts and Carpatians. — *Lituanus*. Lithuanian quarterly journal of arts and sciences, Volume 43, Summer 1997, No 2
- Mateescu, G. G.** 1924 — G. G. Mateescu. Nomi traci nel territorio scito-sarmatico. — *Ephemeris Dacoromana*. II. Roma, 1924, 223-237
- Mihăilă, G.** 1973 — G. Mihăilă. Paralele lexicale traco-româno-slave. — *Studii și cercetări lingvistice*, XXIV, 1973, 1, 59-68
- Mihailov, G.** 1978 — Georgi Mihailov. Population et onomastique d'Asie Mineure en Thrace. — In: Pulpudeva. *Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 68-80
- Mihailov, G.** 1986 — Georgi Mihailov. On the character of the Thracian language: Onomastic problems. — In: 4-th International Thracian Conference. *The Bronze Age in the Thracian Lands and beyond*. Boston, 7-10 June 1984. Milan: Dragan European Foundation, 1986, 379-388
- Mihailov, G.** 1987 — Georgi Mihailov. Le suffixe -sk- en Thrace. — *Балканско езиковзнание/ Linguistique Balkanique*, XXX (1987), 3, 137-146
- Mitchell, S.** 1978 — Stephen Mitchell. Onomastic Survey of Mysia and the Asiatic Shore of the Propontis. — In: Pulpudeva. *Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 119-127
- Moretti, L.** 1978 — Luigi Moretti. Sui Traci nelle iscrizioni pagane e cristiane di Roma. — In: Pulpudeva. *Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 36-40

- Orel, V.** 1997 — Vladimir Orel. The vocabulary of Phrygian. — *Orpheus*, 7 (1997), 37-77
- Papazoglu, F.** 1964 — F. Papazoglu. Dardanska onomastika. — *Zbornik filozofskog fakulteta, Universitet u Beogradu*, 8 / 1 (1964), 49-75
- Părvulescu, A.** 1989 — Adrian Părvulescu. 'Black Water' in the Thracian hydronymy. — In: *Thracians and Mycenaean. Proceedings of the Fourth International Congress of Thracology*. Rotterdam, 24-26 September 1984. Edited by Jan G. P. Best and Nanny M. W. de Vries. Leiden — Sofia, 1989, 290-295
- Perdrizet, P.** 1911 — P. Perdrizet. Géta, roi des Édones. — *BCH*, 35, 1911, 108-119
- Pflaum, H.-G.** 1978 — Hans-Georg Pflaum. Pannoniens et Thraces en Afrique du Nord romaine à l'époque du Haut-Empire. — In: *Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 53-67
- Picard, O.** 1999 — Olivier Picard. Le commerce de l'argent dans la chartre de Pestiros. — *Bulletin de Correspondence Hellénique*, tome 123 / 1 (1999), 331-346
- Poghirc, C.** 1989 — Cicerone Poghirc. Considérations chronogéographiques sur l'oscillation a / o en daco-mésien. — In: *Thracians and Mycenaean. Proceedings of the Fourth International Congress of Thracology*. Rotterdam, 24-26 September 1984. Edited by Jan G. P. Best and Nanny M. W. de Vries. Leiden — Sofia, 1989, 296-306
- Poghirc, C.** 1995 — Cicerone Poghirc. Autour de Decebalus per Scorilo (IDR, III 3, nr. 272). — In: *Studia in honorem Georgii Mihailov*. Sofia, 1995, 365-370
- Rădulescu, M.-M.** 1987 — M.-M. Rădulescu. The Indo-European Possition of Illyrian, Daco-Mysian and Thracian: A Historico-Methodological Approach. — *Journal of Indo-European Studies*, 15, N 3-4, 1987, 239-271
- Reichenkron, G.** 1966 — G. Reichenkron. *Das Dakische (rekonstruiert aus dem Rumanischen)*. Heidelberg, 1966
- Rimša, V.** 1975 — V. Rimša. Apie baltų ir trakų antroponimus. — III Всесоюзная конференция по балтийскому языкознанию. Тезисы докладов. Вильнюс, 1975

- Russu, I. I.** 1965 — I. I. Russu. Le substrat thraco-dace et illyrien dans le processus de l'ethnogenèse des Roumains. — *Revue roumaine d'histoire*, IV, 1965, a 5, 887-900
- Russu, I. I.** 1967 — I. I. Russu. *Limbă traco-dacilor*. Ed. II. București, 1967
- Russu, I. I.** 1969 — I. I. Russu. *Die Sprache der Thraco-Daker*. București, 1969
- Sakellariou, M.** 1977 — M. Sakellariou. *Peuples préhelléniques d'origine indo-européenne*. Athènes: Ekdotike Athenon, 1977
- Salviat, F.** 1999 — François Salviat. Le roi Kersobleptès, Maronée, Apollonia, Thasos, Pistiros et l'histoire d'Hérodote. — *Bulletin de Correspondence Hellénique*, tome 123 / 1 (1999), 259-273
- Sarnowski, T.** 1986 — Tadeusz Sarnowski. En marge de la discussion sur l'origine du nom de la ville de Novae en Mésie inférieure. — *Klio*, 68, 1986, 1, 92-101
- Schall, H.** 1974 — Hermann Schall. Südbalten und Daker: Väter der Lettoslawen. — *Thracia*. II. Serdicae, 1974, 295-312
- Schmidt, W. P.** 1989 — Wolfgang P. Schmidt. Alteuropa und das Thrakische. — In: *Kulturelle Traditionen in Bulgarien*. Abhandlungen d. Akad. d. Wiss. in Göttingen. Philos.-hist. Klasse, 3. Folge, Nr. 177, Sonderdruck, 1989
- Schmidt, W. P.** 1998 — Wolfgang P. Schmidt. Das baltische Zentrum in der alteuropäischen Hydronymie. — *Baltistica*, 33, 1998, 145-153
- Schramm, G.** 1981 — Gottfried Schramm. Eroberer und Eingesessene. Geographische Lehnnamen als Zeugen der Geschichte Südosteuropas im ersten Jahrtausend n. Chr. Stuttgart, 1981, XII + 467 S., 6 Karten
- Sharankov, N. P.** 2004 — N. Sharankov. Inscriptions from the Strymon Valley: Corrigenda. — *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, Bd. 148, 2004, 198-200
- Sharankov, N.** 2005 — N. Sharankov. A Greek Graffito in the Thracian Tomb near Alexandrovo. — *Archaeologia Bulgarica*, 1 / 2005, 29-35
- Simeonov, B.** 1982 — B. Simeonov. Des Gètes et de leur langue. — In: *Le Monde Thrace*. Actes du Ier Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 167-174

- Skardžius, P.** 1973 — P. Skardžius. Liūtuvių vardenvardžiai su -nt-. Jų daryba, kilmė ir reikšmė. — *Lituanistikos darbai*, III, 1, 1973
- Slavova, M.** 1995 — Mirena Slavova. Die thrakischen Frauennamen aus Bulgarien. Nachträge und Berichtigungen. — *Orpheus*, 5, 1995
- Soesbergen, Peter G. van.** 1980 [1982] — Peter G. van Soesbergen. Thracian Personal, Ethnic and Topographic Names in Linear A and B. — *Kadmos*, Band XVIII, Berlin — New York, 1979, S. 26-39 [= Thracian personal, ethnical and topographical names in the Bronze Age Linear A and B texts from Crete and the Greek Mainland. — *Actes du IIe Congrès internationale de thracologie* (Bucarest, 4. — 10 septembre 1976). III. Bucureşti, 1980, p. 131-140
 Препубликаци: Peter G. van Soesbergen. Thracian Personal, Ethnical and Topographical Names in the Bronze Age Linear A and B texts from Crete and the Greek Mainland. — In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie* (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 322-331
- Steinke, K.** 1982 — Klaus Steinke. Zur Frage der thrakischen Sprachreste in der bulgarischen Lexik. — In: *Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie* (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 340-345
- Todorov, T.** 1977 — T. Todorov. Plovdiv ou Plovdin? (Encore quelques mots). — *Thracia*, IV. Sofia, 1977
- Tokhtasjev, S. R.** 1995 — S. R. Tokhtasjev. Thrakische Personennamen am Kimmerischen Bosphoros. — In: *Studia in honorem Georgii Mihailov*. Sofia, 1995, 479-490
- Tomaschek, W.** 1883 — Wilhelm Tomaschek. Les restes de la langue dace. Louvain, 1883
- Tomaschek, W.** 1980 — Wilhelm Tomaschek. Die alten Thraker. Eine ethnologische Untersuchung. [Unveränderter Nachdruck]. Wien, 1980
- Touratsoglou, J.** 1978 — Jean Touratsoglou. Anthroponymie thrace en Macédoine occidentale. — In: *Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace*. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 128-146

- Van Windekens, A. J.** 1952 — Albert J. Van Windekens. Le Pélasgique. Essai sur une langue indo-européenne préhellénique. Louvain, 1952
- Van Windekens, A. J.** 1954 — Albert J. Van Windekens. Contribution à l'étude de l'onomastique pélasgique. Louvain, 1954
- Van Windekens, A. J.** 1956 — Albert J. Van Windekens. Le nom des Γίγαντες. — Beiträge zur Namenforschung, VII, 1956, H. 1
- Van Windekens, A. J.** 1957 — Albert J. Van Windekens. Deux noms propres pélasgiques. — In: Studia linguistica in honorem acad. Stephani Mladenov. Sofia, 1957
- Van Windekens, A. J.** 1980 — Albert J. Van Windekens. Nouveaux arguments en faveur de la thèse pélasgique. — В: В чест на академик Владимир Георгиев. Езиковедски проучвания по случай седемдесет години от рождението му. София, 1980
- Velkov, V.** 1968 — V. Velkov. Über den antiken Namen des Flusses Arda. — Известия на Института за български език, XVI, 1968, 79-85
- Velkov, V., Domaradska, L.** 1994 — V. Velkov, L. Domaradska. Kotys I (383/2 — 359) et l'emporion Pistiros en Thrace. — Bulletin de Correspondence Hellénique, 118, 1994, 1-15
- Velkova, Ž.** 1974 — Živka Velkova. Nachträge zu den thrakischen Sprachresten. — Linguistique Balkanique, XVII, 1974, No 2
- Velkova, Ž.** 1976 — Živka Velkova. Die Namen Plovdivs im Laufe der Jahrhunderte. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 1. Plovdiv, 4-19 Octobre 1974. Sofia, 1976, 173-175
- Velkova, Ž.** 1980 — Živka Velkova. Der Name Spartakus. — In: Spartakus. Symposium rebus Spartaci gestis dedicatum 2050 a. Sofia, 1980, 196-198
- Velkova, Ž.** 1982 — Živka Velkova. Le iscrizioni trace (Lo stato odierno delle indagini). — In: Le Monde Thrace. Actes du Iie Congrès International de Thracologie (Bucarest 1976). Volume sélectif. Paris — Roma — Montreal — Pelham, New York: Editrice Nagard, 1982, 175-179
- Velkova, Ž.** 1986 — Živka Velkova. The Thracian Glosses. Contribution to the Study of the Thracian Vocabulary. Amsterdam, 1986

- Venedikov, I.** 1988 — Ivan Venedikov. The Odrysian Kings and the treasure from Rogozen. — South Eastern Europe, XIII, 1-2, Pittsburg, 1988, 55-82
- Vlahov, K.** 1968 — Kiril Vlahov. Die **l-** und **k-** Suffixe in der thrakischen Personennamenbildung (Suffixe). — *ĀŃÓ, ÔÔ*, LXII, 1, 1968
- Vlahov, K.** 1972 — Kiril Vlahov. Typologie und Chronologie der Personennamen bei den Thrakern. — In: *Thracia. I.* Sofia, 1972
- Vlahov, K.** 1978 — Kiril Vlahov. Thesaurus linguae Thracicae. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 43-45
- Vlahov, K.** 1978 a — Kiril Vlahov. Über die Frage der Iranischen Elemente im Thrakischen. — In: Pulpudeva. Semaines Philippopolitaines de l'histoire et de la culture thrace. 2. Plovdiv, 4-19 Octobre 1976. Sofia, 1978, 20-25
- Vlahov, K.** 1978 b — Kiril Vlahov. Beitrag zur Deutung des Ortsnamens *keirpara*. — In: *Studia in honorem Veselini Beševliev.* Sofia, 1978, 39-46
- Vulpe, R.** 1978 — Radu Vulpe. Le nom de Serdica. — In: Vulpe, Radu. *Studia Thracologica.* București, 1978
- Vürtheim, J.** 1904 — J. Vürtheim. Odysseus. — *Mnemosyne*, 1904, No 32, 285-286
- Witczak, K. T.** 1999 — Krzysztof Tomasz Witczak. New findings in Thracian etymology, V. *Thrac. ziby[n]thides*. — *Orpheus*, 9 (1999), 51-52
- Woudhuizen, F. C.** 1989 — F. C. Woudhuizen. Thracians, Luwians and Greeks in Bronze Age Central Greece. — In: Best, Jan G. P., and De Vries, Nanny M. W. (eds.). *Thracians and Mycenaean. Proceedings of the First International Congress of Thracology.* Rotterdam, 24-26 September 1984. Leiden — Sofia, 1989, 191-204
- Woudhuizen, F. C.** 1992 — F. C. Woudhuizen. *The Language of the Sea Peoples.* Amsterdam, Publications of the Henry Frankfort Foundation, Vol. XII, 1992